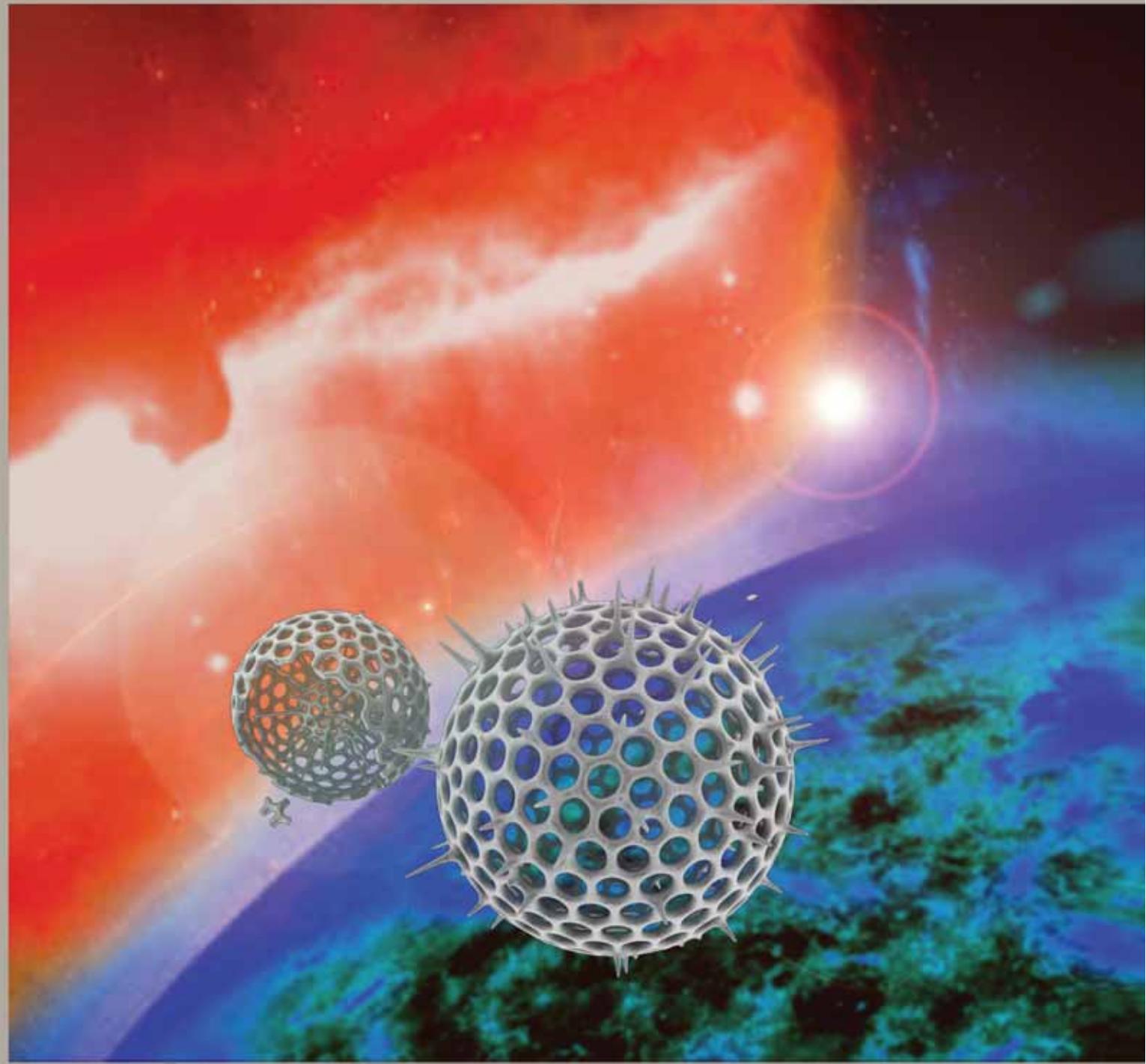

ЛИСТ ЕЛЕКТРОМРЕЖЕ СРБИЈЕ ГОДИНА 6 БРОЈ 47 МАЈ 2011.

ОДРЖАНА СЕДНИЦА УПРАВНОГ ОДБОРА ЈП ЕМС

Усвојен Средњорочни план пословања

ПРЕДСТАВЉЕНА ПРОТИВПАДНА ОПРЕМА У ПОГОНУ НОВИ САД

Монтери безбеднији са савременом опремом

ПОСЛОВНА ПОЛИТИКА

Pедовна 29. седница Управног одбора ЈП ЕМС одржана је у Ваљеву, у просторијама Дирекције за пренос електричне енергије – Погона подручја преносног система „Ваљево“. Седницом је председавао **Видоје Јевремовић**, председник УО.

На дневном реду било је тринаест тачака. После усвајања записника двадесетосме редовне седнице УО, на ред је дошло Доношење Одлуке о усвајању Годишњег програма о изменама и допунама Годишњег програма пословања ЈП „Електромрежа Србије“ за 2011, које је као допунска тачка уврштено у дневни ред. Годишњим програмом о изменама и допунама извршено је усклађивање планиране масе зараде од 1. априла 2011. са оствареном инфлацијом у првом кварталу.

Централна тема седнице Управног одбора било је усвајање Средњорочног плана пословања ЈП ЕМС за период 2011-2015. године. Извршни директор за економско-финансијске послове **Јован Ђимић** на почетку се осврнуо на досадашње пословање ЈП ЕМС, нагласивши да је компанија од оснивања ликвидна, успешна и респективна. Средњорочни план предвиђа наставак тренда пораста прихода и динамичну инвестициону политику.

План укупног прихода представља збир планираних прихода од преноса електричне енергије и управљања преносним системом – приступа и коришћења система за пренос електричне енергије, преограничне размене по ITC методологији, доделе - алокације преограничних преносних капацитета, прихода од прикључака других правних лица на систем за пренос електричне енергије, вршења услуга другим правним лицима, издавања сагласности за изградњу у близини ДВ и других пословних, финансијских и осталих прихода.

Укупан приход остварен у 2010. износио је 133.8 милиона евра, за

ОДРЖАНА РЕДОВНА СЕДНИЦА УПРАВНОГ ОДБОРА ЈП ЕМС

Усвојен Средњорочни

План предвиђа наставак тренда пораста прихода и динамичну инвестициону политику

У следећих пет година: 90 посто инвестиција из сопствених средстава

2011. је планирано 134.6, а за 2015. - 194.3 милиона евра, што подразумева годишњу стопу раста од 7,75 процената. Предвиђени приходи превазилазе предвиђене расходе, па се очекује да разлика прихода и расхода 2015. износи 14.36 милиона евра, уз просечну годишњу стопу раста од 13,9 процената.

План инвестиција за период 2011 - 2015. предвиђа улагања у рехабилитацију и проширење преносне мреже, као и поправку и унапређење постојећих инсталација, изградњу нових водова, капацитета као и интерконекција у циљу растерећења мреже и будућих регионалних размена. Укупно планирана средства за инвестиције у овом периоду износе 392 милиона евра. Предвиђено је повећање укупне инсталисане снаге трансформаторских станица са

16.459 MVA на 18.659 MVA, као и повећање дужине далековода 708 километара. Далеководи Ниш – Лесковац - македонска граница, Бајина Башта - Обреновац, Бајина Башта - Црна Гора, Панчево – Вршац - Решица (Румунија), завршавање ТС Београд 20, подизање ТС Бајина Башта и ТС Србобрана на 400-киловолтни напонски ниво и реконструкција ТС Београд 3 неки су од пројекта чија се реализација очекује у том периоду. Финансирање из сопствених средстава чини 90 посто укупно планираног нивоа инвестиција у наредних пет година.

Милош Младеновић, извршни директор за управљање и тржиште, такође се осврнуо на досадашње успешно пословање Предузећа, планове за будућност и посебно истакао улогу и респективност коју ЈП ЕМС има у регио-

План пословања

налним и европским оквирима. До-дао је да је ЈП ЕМС лидер у развијању тржишта електричне енергије у региону. Извршни директор за пренос електричне енергије **мр Гојко Дотлић** истакао је да је добро одржавање мреже допринело сигурности напајања и смањењу губитака у преносу, као и да ће бити настављене активности на отклањању загушења на интерконективним водовима.

Генерални директор **др Милош Миланковић** нагласио је важност реализације значајних објекта у будућем периоду, између осталих и праваца ка Румунији, Црној Гори и Босни, чиме ће се стварати нова енергетска магистрала у Европи. У овим пројектима ће се ангажовати сопствена средства, али ће се улазити и у регионалне сарадње.

На дневном реду седнице УО било је и усвајање пословних и финансијских извештаја Привредног друштва „Електроисток – пројектни биро“ Д.О.О. за 2010. годину. Известилац **Тања Гавриловић** информисала је чланове Управног одбора о пословању привредног друштва, које је у извештајном периоду остварило позитиван финансијски резултат у износу од 46 милиона динара.

Управни одбор донео је и одлуку о одобравању новчаних средстава у износу од милион динара на име донације за организацију јубиларног 30. CIGRE саветовања које ће се одржати од 29. маја до 3. јуна на Златибору.

Руководилац Интерне ревизије **Оливера Радовић** обавестила је чланове УО о информацији која се појавила у појединим медијима, а која се односи на наводно покре-

тање прекршајног поступка против ЈП ЕМС, јер је ДРИ (Државна ревизорска институција), како ти медији износе, уочила неправилност која има обележје прекршаја на основу Закона о јавним набавкама.

Руководилац Одмаралишта Буљарице **Зоран Јаковљевић** известио је УО о стварању предуслова за нормално функционисање одмаралишта, пословању у 2010. години и плановима за предстојећи период.

Такође, **Јордан Симјановић**, директор Сектора за финансијске

и опште послове ЕКЦ (Електроенергетски координациони центар), поднео је извештај о резултату послоvanja ЕКЦ Д.О.О. за 2010. годину.

Поред тих тачака, чланови УО донели су и одлуке о накнадама и другим примањима за рад чланова Управног обора и Надзорног одбора, као и одлуку о исправци одлука Управног одбора ЈП ЕМС о прибављању права коришћења на 110 KV далеководима ТС Крагујевац 1 - ТС Крагујевац 2 и ТС Крагујевац 2 - ТС Крагујевац 3. Донета је и одлука о расходу и отуђењу моторних возила у погонима Ваљево, Крушевац и Центру за људске потенцијале и опште послове, а известилац је био **Ненад Луцић**, представник Службе рачуноводства у Центру за ЕФС.

М. В. – М. Б.

Надзорни одбор ЈП ЕМС – 27. редовна седница

Надзорни одбор ЈП ЕМС одржао је 27. Редовну седницу 28. априла у Пословној згради Предузећа. Седницом је председавао **Дејан Филиповић**, председник тог тела. Разматрано је седам тачака дневног реда, међу којима су били и Средњорочни план пословања ЈП ЕМС, Извештај о пословању за 2010. годину „Електроисток – пројектни биро“ Д.О.О, Одлука о утврђивању накнада и других примања за чланове УО и НО и информација о извештају ДРИ, као и извештај о пословању ЕКЦ-а за 2010. годину. Све тачке су прихваћене и сугерирано је Управном одбору да их усвоји.

ПРЕДСТАВЉЕНА ПРОТИВПАДНА ОПРЕМА
У ПОГОНУ НОВИ САН

Монтери безбеднији са савременом опремом

СТРАНЕ 8-9

РАДОВИ НА ИПСИЛОН КРАКУ
КОРИДОРА 10 ЗАВРШЕНИ У РОКУ

Проводници на сигурунину висини

СТРАНА 10

СВЕЧАНА ДОДЕЛА
У СКУПШТИНИ ГРАДА

Сертификација службеника за јавне набавке

СТРАНА 13

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

Шијаковић своју будућност види у ЕМС-у

У ЕМС-ОВОМ ПОГОНУ ПРЕНОСА БЕОГРАД

Студија о интеграцији ветропаркова у Србији

СТРАНА 15

Теслин калем са континуалном регулацијом излазног напона

СТРАНА 16

НИКОЛА ТЕСЛА У ПОПУЛАРНОЈ КУЛТУРИ

Угледни научник увек медијски изазован

СТРАНА 17

ПРЕДАВАЊЕ У ИНЖИЊЕРСКОЈ КОМОРИ

Одржавање - планирање и управљање

СТРАНА 18

ПРВЕНСТВО ЕМС-А У ШАХУ

Курђубић, Војновић, Стојиљковић - најуспешнији

СТРАНА 22

ОДЛУКА ИО СЕМС

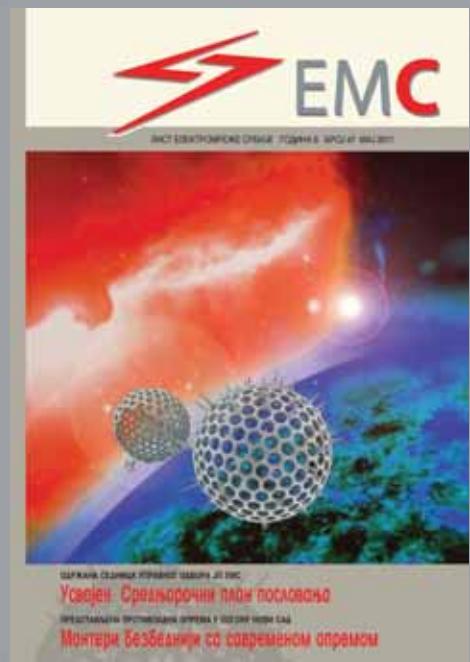
Прва рекреација у Лефкохорију

СТРАНА 25

САВЕТИ ИЗ ЕМС-ОВЕ АМБУЛАНТЕ

Алергије - болест модерног доба

СТРАНЕ 26-27

издаје ЈП ЕМС
Београд, Кнеза Милоша 11

www.ems.rs

генерални директор:
др Милош Миланковић

главни и одговорни уредник:
Предраг Батинић

редакција:
Мирослав Вукас
Милдан Вујичић
Александар Опачић
Сања Екер
Милош Богићевић
Срђан Станковић

телефон:
(011) 3243 081

припрема и штампа:
ПЛАНЕТА ПРИНТ
(predrag.batinic@ems.rs)

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658 (497.11) (085.3)

ЕМС: Електромрежа Србије: лист
Електромреже Србије / главни уредник Предраг
Батинић. – Год. 1, бр. 1 (септембар 2005) -
. - Београд (Кнеза Милоша 11): ЈП ЕМС
2005 - (Београд: МСТ „Гајић“). - 30 см
Месечно. - Наставак публикације
Електроисток

ISSN 1452 - 3817 = EMC.
Електромрежа Србије

COBISS.SR - ID 128361740

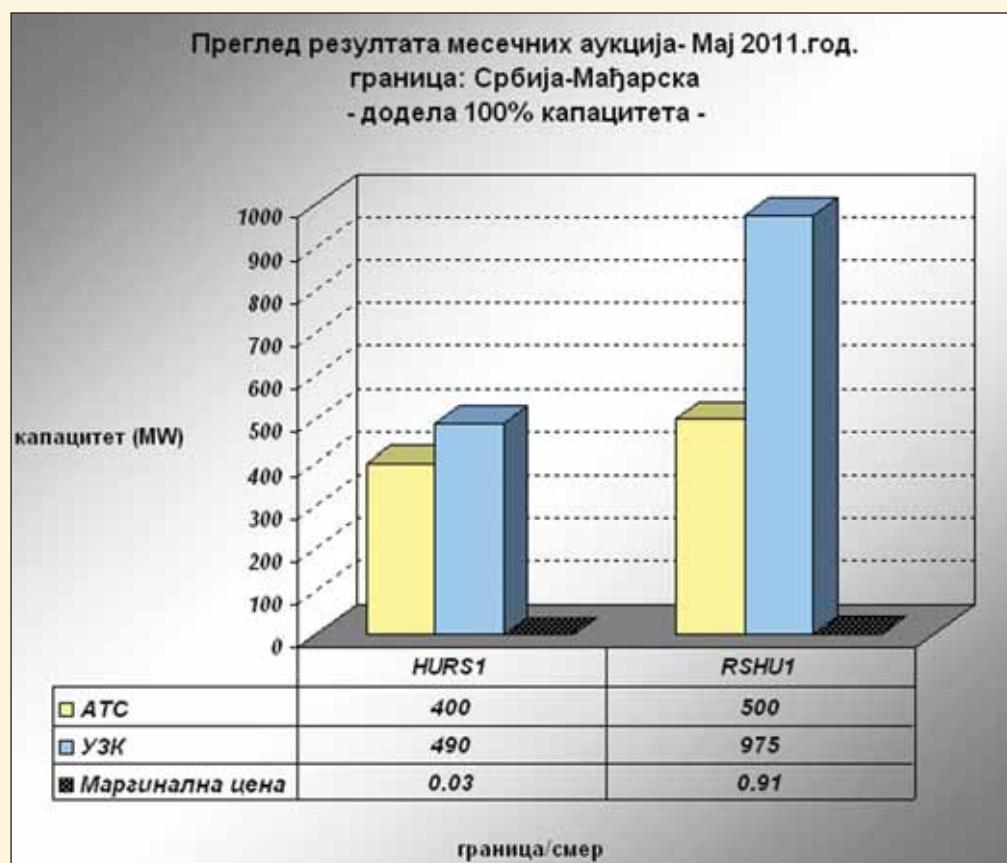
Резултати месечних аукција преносних капацитета за мај 2011. године

У априлу 2011. године одржане су месечне, експлицитне аукције, за доделу права на коришћење прекограницног преносног капацитета на границама регулационе области Републике Србије, за мај 2011. године. На заједничким, месечним аукцијама, за мај 2011. године, које су одржане 11. априла, учествовало је 15 учесника, односно за један више него у претходним месечним аукцијама на истој граници. Анализирајући податке може се закључити да је и даље присутан тренд загушењем у оба смера и да је укупни захтевани капацитет знатно већи од расположивог преносног капацитета.

У односу на априлске аукције, забележено је веће интересовање, а самим тим и пораст маргиналне цене у смjeru од Србије ка Мађарској.

Резултати заједничких месечних аукција на српско-мађарској граници, за мај 2011. године, приказани су у табели и на графику

Тех.ознака границе/ смера	Период важења	АТС	Укупни захтевани капацитет (УЗК)	Укупни додељени капацитет	Бр. учесн. који су поднели захтев	Бр. учесн. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских понуда	Маргинална цена	Загушење
		MW	MW	MW				eur/MWh	ДА / НЕ
HURS1	01.30.04.2011.	400	490	399	10	10	26	0.03	ДА
RSHU1	01.30.04.2011.	500	975	500	14	10	54	0.91	ДА

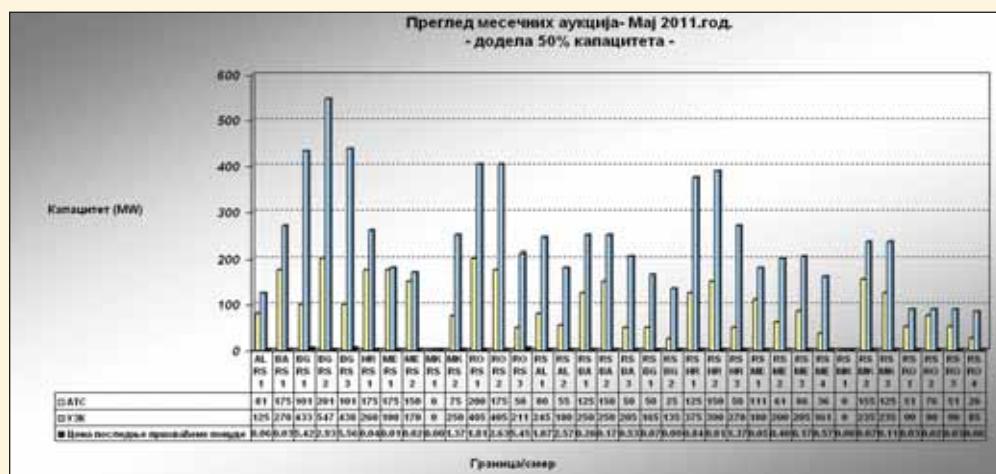
Детаљне информације о процедуре и резултатима заједничких аукција објављени су на званичном сајту ЈП ЕМС: http://www.ems.rs/stranice/tehnische_informacije/mesecne_rezultati_inf-joint.htm

ТРЖИШТЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Месечне аукције за доделу 50% расположивог прекограничног преносног капацитета на осталим границама регулационе области Републике Србије, одржане су 14. априла 2011. године. Број учесника који су учествовали у овим аукцијама је повећан на 17 у односу на мартовске и априлске аукције (15 учесника). На граници са Македонијом, због планираних радова на интерконективном далеководу, у периоду од 01.05. до 07.05. није било расположивог капацитета ни у једном смеру. Ако се изузме претходно наведена чињеница, за све остале објављене аукције, односно за сви понуђени преносни капацитет постојало је велико интересовање што је за резултат имало загушење на свим границама и смеровима.

Резултати месечних аукција за доделу 50 посто расположивог преносног капацитета, за април 2011. године, приказани су у табели и на графику.

Тех.ознака границе/ смира	Период важења	АТС	Укупни захтевани капацитет	Укупни додељени капацитет	Бр. учесн. који су поднели захтев	Бр. учесн. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских понуда	Цена последње прихваћене понуде	Загушење
			MW	MW				ен: MWh	
ALRS1	01.-31.05.2011.	81	125	80	5	3	9	0.06	ДА
BARS1	01.-31.05.2011.	175	270	174	11	11	25	0.03	ДА
BGRS1	01.-08.05.2011.	101	433	101	13	2	36	5.42	ДА
BGRS2	09.-20.05.2011.	201	547	201	12	7	39	2.93	ДА
BGRS3	21.-31.05.2011.	101	438	101	12	3	37	5.56	ДА
HRRS1	01.-31.05.2011.	175	260	175	7	4	18	0.04	ДА
MERS1	01.-07.05.2011.	175	180	175	11	11	14	0.01	ДА
MERS2	08.-31.05.2011.	150	170	149	11	10	18	0.02	ДА
MKRS1	01.-07.05.2011.	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
MKRS2	08.-31.05.2011.	75	250	75	8	1	17	1.37	ДА
RORS1	01.-08.05.2011.	200	405	199	9	5	32	1.81	ДА
RORS2	09.-22.05.2011.	175	405	175	9	2	32	2.63	ДА
RORS3	23.-31.05.2011.	50	211	50	10	2	22	5.45	ДА
RSAL1	01.-22.05.2011.	80	245	80	6	2	14	1.87	ДА
RSAL2	23.-31.05.2011.	55	180	55	6	1	10	2.57	ДА
RSBA1	01.-10.05.2011.	125	250	125	9	4	15	0.26	ДА
RSBA2	11.-22.05.2011.	150	250	150	9	5	15	0.17	ДА
RSBA3	23.-31.05.2011.	50	205	50	9	2	13	0.53	ДА
RSBG1	01.-29.05.2011.	50	165	50	8	4	13	0.07	ДА
RSBG2	30.-31.05.2011.	25	135	25	8	2	13	0.09	ДА
RSHR1	01.-10.05.2011.	125	375	125	9	4	30	0.84	ДА
RSHR2	11.-22.05.2011.	150	390	150	9	4	30	0.81	ДА
RSHR3	23.-31.05.2011.	50	270	50	9	1	23	1.37	ДА
RSME1	01.-07.05.2011.	111	180	111	10	7	13	0.05	ДА
RSME2	08.-10.05.2011.	61	200	61	10	2	14	0.40	ДА
RSME3	11.-22.05.2011.	86	205	85	9	4	13	0.17	ДА
RSME4	23.-31.05.2011.	36	161	36	9	2	11	0.57	ДА
RSMK1	01.-07.05.2011.	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
RSMK2	08.-22.05.2011.	155	235	154	11	9	22	0.07	ДА
RSMK3	23.-31.05.2011.	125	235	125	11	8	20	0.11	ДА
RSR01	01.-08.05.2011.	51	90	50	6	4	9	0.03	ДА
RSR02	09.-22.05.2011.	76	90	76	6	5	9	0.02	ДА
RSR03	23.-29.05.2011.	51	90	50	6	4	9	0.03	ДА
RSR04	30.-31.05.2011.	26	85	25	6	3	7	0.06	ДА

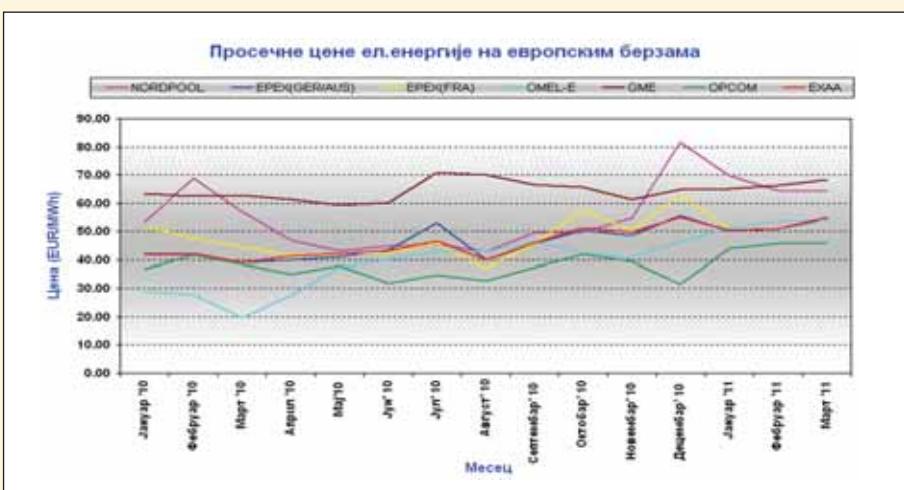
Детаљне информације о процедуре и резултатима заједничких аукција објављени су на званичном сајту ЈП EMC:http://www.ems.rs/stranice/tehnische_informacije/mesecne_rezultati_inf.htm

Марко Јанковић, дипл.ел.инж.

Преглед цена електричне енергије на европским берзама

Тренд раста цене електричне енергије од почетка 2011. године, на водећим европским берзама забележен је и у марту. То је донекле било и очекивано с обзиром на ситуацију у енергетском сектору након нуклеарне катастрофе у Јапану, која је резултирала одлуку Немачке да привремено затвори седам својих нуклеарних реактора и најавом осталих европских земаља да ће се одлучити на сличан потез. Просечне цене електричне енергије приказани су у табели и на графику и преузети су са званичних сајтова приказаних берзи.

Месец	Просечна цена електричне енергије (EUR/MWh)						
	БЕРЗА						
	EPEX SPOT (Немачка/Аустрија)	NORD POOL (Норвешка)	EPEX SPOT (Француска)	OMEL-E (Шпанија)	GME (Италија)	OPCOM (Румунија)	EXAA (Аустрија)
2010							
Јануар '10	42.20	53.38	51.75	29.06	63.45	36.68	41.76
Фебруар '10	41.73	68.92	47.40	27.68	62.55	41.53	42.33
Март '10	39.19	57.03	44.70	19.63	62.82	38.53	39.05
Април '10	40.04	46.87	41.69	27.42	61.33	35.01	41.28
Мај '10	41.17	42.98	42.39	37.23	59.36	37.82	42.25
Јун '10	43.34	44.76	42.57	40.12	60.20	31.82	43.14
Јул '10	53.02	45.43	45.75	42.91	70.90	34.68	46.64
Август '10	39.80	42.89	37.08	42.94	69.91	32.77	39.93
Септембар '10	45.86	49.44	45.69	46.44	66.55	37.31	46.11
Октобар '10	50.30	49.66	57.53	42.67	65.79	41.98	51.24
Новембар '10	48.53	54.78	50.34	40.94	61.38	39.46	49.70
Децембар '10	55.55	81.65	62.77	46.35	64.89	31.53	54.98
2011							
Јануар '11	50.12	69.62	51.09	41.19	65.00	44.09	50.34
Фебруар '11	50.86	64.46	53.62	48.03	66.29	45.67	50.88
Март '11	54.47	64.22	54.13	46.67	68.18	46.04	55.12

У циљу стварања јединственог европског тржишта електричне енергије, у марту 2011 године постигнут је договор између водећих европских берзи електричне енергије (EPEX Spot, GME, Nord Pool Spot, OMEL и APX-ENDEX BELPEX) о формирању јединствене платформе за уговорање испоруке електричне енергије. Овим би се постигло лакше повезивање производних позиција са крајњим потрошачима електричне енергије, које би обухватало следеће земље: Португал, Шпанију, Француску, Италију, Аустрију, Швајцарску, Немачку, Белгију и Холандију. Као резултат овог договора требало би очекивати уједначавање цене електричне енергије и оптималније коришћење електроенергетског система, као и бољу позицију за све учеснике на тржишту електричне енергије (производиоца, снабдеваче и потрошаче електричне енергије)

Марко Јанковић, дипл.ел.инж.
Јасмин Личина, дипл.економиста
Јелена Пејовић, дипл.економиста

ПРЕДСТАВЉЕНА ПРОТИВПАДНА ОПРЕМА У ПОГОНУ НОВИ САД

Монтери безбеднији са

Спасавање

Током обуке демонстрирано је и спасавање повређеног. Да би ова акција била ефикасна, спасавање мора бити обављено у најкраћем могућем року и без најмањег ризика од пада. Постоји велики број фактора који утичу на ефикасност спасавања, као што су временски услови, физичке препреке, стање повређеног и слично. Због свега тога неопходно је имати унапред дефинисан план спасавања, речено је током обуке.

- За спасавање повређеног користимо комплетан ремени камиш са две или три тачке за причвршћивање и уже, троугао или носила за спасавање. Осим тога, користи се и уређај за причвршћивање, а то је систем за евакуацију, уређај за спречавање пада, чекрк системи за вучу, као и четвороножац и конектор, - речено је на обуци.

Pизици при радовима на електроенергетским постројењима и далеководима требало би да буду сведени на минимум када монтери далеководних екипа Погона Нови Сад почну да користе противпадну опрему, коју су им представили професионалци фирмe "Seibl trade", од које је ЈП "Електромрежа Србије" набавила опрему.

Противпадна опрема, у претходне две године, набављена је за све погоне ЈП ЕМС, а крајем 2010. године стигла је и у Погон Нови Сад. На далеководу 400 kV број 444 Нови Сад 3 - Суботица 3 демонстриран је начин употребе ове опреме при пењању на стуб далековода.

- Обучили смо монтере далеководне екипе како правилно да употребљавају опрему која им користи за пењање и за рад на висини, а такође како да помоћу комплета за спасавање безбедно на уже прикаче и спусте повређеног.

Представили смо и систем "тотем", који се користи на трафостаницама, где је немогуће обезбедити прикачне тачке за везивање монтера током рада на трансформатору, - каже помоћник директора "Seibl trade"-а **Дејан Лазаревић**.

Монтер **Рајко Манојловић** наводи да је обука дosta значајна за монтере који раде на одржавању далековода.

- Неправилна коришћење опреме може довести до великих последица по монтера, зато је ова обука дosta значајна за монтере који раде на одржавању далековода. Опрема која је стигла у Погон Нови Сад савременија је и ефикаснија од оне коју смо до сада користили, те доприноси већој безбедности монтера при обављању свакодневних послова - каже Манојловић.

Опрема за заштиту од пада, реномираног произвођача "Miller", специфична је по томе, објашњава Лазаревић, што појас ("Revolution R5")

савременом опремом

поседује растегљиве каишеве, брзо подесиве копче и pivot линкове, који омогућавају кориснику потпуну слободу покрета и досега.

- Захваљујући овом појасу, монтери у току пењања и касније током позиционирања имају оптималне услове за рад. Због таквих карактеристика се побољшава продуктивност и смањује замор, - каже Дејан Лазаревић.

Управо ову предност нове противпадне опреме истиче **Недељко Огризовић**, задужен за безбедност и здравље на раду, који је, у име Погона Нови Сад, организовао обuku.

- Нама, као послодавцу, најважнија је безбедност радника на терену, поготово када је у питању рад на електроенергетским постројењима и далеководима, који се обављају на великом висинама. Са овом опремом омогућили смо већу сигурност и безбедност, а симим тим смањили и ризик при извођењу овакве врсте радова, - напомиње Огризовић.

Он каже да је обука монтера, коју су обавили професионалци,

изузетно значајна, јер је тиме избегнуто да она буде коришћена на погрешан начин, што би могло да има, у најгорем случају, и фаталне последице.

- Опрему нисмо набавили само да бисмо испунили своју обавезу када је у питању безбедност и заштита здравља на раду, већ нам је, пре свега, у интересу да наши монтери исту користе на правилан начин и тиме осигурају своју безбедност - каже Огризовић, додајући да ће употребом противпадне опреме бити испуњени услови за безбедан рад на висинама и смањен ризик, односно могућност да се десе повреде, поготово оне са фаталним исходом.

С обзиром на то да је кључна фаза пењања по конструкцији одабир тачака за причвршћивање „сидришта“ и постављање ужета, што је током обуке, такође, демонстрирано.

- Демонстрирали смо како се уже поставља помоћу „телескопске мотке“ и обученог радника који се пење по конструкцији. Када се уже прикачи, остали монтери,

Правилник EMC-а

Пошто се радови обављају на отвореном и под свим временским условима, закон и наш Правилник о безбедности и здрављу на раду, водећи рачуна о безбедности, предвидео је у којим ситуацијама би такву врсту радова требало прекинути.

Правилник прописује да радови на отвореном, стубовима и високим конструкцијама нису дозвољени при јачем ветру изнад 60 km/h - 17 m/s и када је температура нижа од -18 Целизијуса и виша од 35 С у хладу.

заштићени ужетом, могу безбедно да се пењу уз структуру, - прецизирао је Дејан Лазаревић.

Наш саговорник из "Seibl trade"-а, посебно наглашава да било који уређај, који је био изложен паду, не сме бити поново коришћен за заштиту од пада и мора се избацити из употребе.

Сања Екер

Забрињавајућа статистика

Падови су један од главних узрока смртних случајева при раду. Сваке године више од 100.000 повреда и смртних случајева се приписују падовима при раду на висини. Сваког дана у Европи најмање једна особа погине услед пада.

- Истраживања су показала да тужбе након несрећа варирају од неколико десетина хиљада до неколико милиона евра зависно од тежине повреда. Инвестирање у одговарајућу опрему за заштиту од пада спречава трошкове тужби, надокнаде радницима и друге трошкове везане за повреде на раду, - каже Лазаревић.

Он наводи да производња и продаја опреме за заштиту од пада у последњих десет година константно расте међутим, такође расте и број повреда и смртних случајева проузрокованих падом са висине.

- Овој алармантној и узнемиравајућој статистици у највећој мери доприносе непостојање обуке, често се за одређени посао користи погрешна опрема, као и нередовна контрола исправности опреме, - закључио је Лазаревић.

ИЗ ПОГОНА И ЦЕНТАРА

РАДОВИ НА “ИПСИЛОН КРАКУ” КОРИДОРА 10 ЗАВРШЕНИ У РОКУ

Проводници на сигурној висини

Радници „Енергомонтаже“, који су реконструкцију 400-киловолтног далековода, који повезује енергетске системе Србије и Мађарске, почели су 4. априла и завршили у планираном року, 8. априла ове године. Далековод је реконструисан јер су се његови проводници налазили на траси, којом треба да пролази “ипсилон крак” Коридора 10.

Далековод је морао бити адаптиран јер је његова досадашња висина, од око девет метара изнад коте аутопута била нездовољавајућа (испод законског минимума).

- Проводници су подигнути на нови затезни стуб, висине 22.5 метра, тако да су сада издигнути на нову висину од 13.5 метара изнад коте аутопута, при температури од плус 80 степени, - објаснио је руководилац електромонтажних

радова „Енергомонтаже“ Бранко Димитријевић.

Четрдесетак радника „Енергомонтаже“, која је овај посао добила на тендеру наручиоца радова, предузећа „Коридори Србије“, посао је завршило у планираном року. Радове које су обављали били су веома специфични, пре свега због чињенице да се радило са великим системима и у кратком року.

С обзиром на то да је реконструисан интерконективни далековод, тј. онај којим се струја транспортује од севера ка југу Европе, његово искључивање увек мора да буде најављено до 15. новембра претходне године, у складу са правилима ENTSO-E (European Network of Transmission System Operators for Electricity). На тај начин усаглашен је и термин искључења ДВ 400kV бр. 444 Нови Сад 3 – Суботица 3, у периоду од 4. до 8. априла 2011. године.

- Инвестиција за ове радове износила је 14 милиона и 100 хиљада динара, а читав посао завршен

је у року и квалитетно и испоштовани су сви законски прописи, - рекао је, у име инвеститора, Момчило Радојевић из ЦИП-а.

За време искључења овог далековода, потрошачи су редовно снабдевани електричном енергијом, јер је преносна мрежа електроенергетског система Србије моделована тако да искључење појединог елемента мреже не проузрокује истовремено и прекид напајања потрошача.

Раднике „Енергомонтаже“, након завршене реконструкције далековода 444 Нови Сад 3 - Суботица 3 и његовог пуштања у рад, чека посао на шест стубова од 110 киловолти на две локације, које су, такође, у траси „ипсилон крака“ аутопута Е-75. Реконструкција 110-киловолтних далековода предвиђена је у трећем кварталу 2011. године, када би требало да буде реконструисана постојећа траса далековода, чиме ће бити постигнута задовољавајућа висина проводника изнад аутопута.

С. Екер

Састанак ENTSO-E Task Force Accounting Process Implementation

Cедамнаesti састанак ENTSO-E Task Force Accounting Process Implementation (ENTSO-E TF API) одржан је у Цириху 26. априла, у организацији швајцарског оператора преносног система, компаније **Swissgrid**.

ENTSO-E TF API је оформљен са циљем координисања послова око увођења новог процеса за интерконективни обрачун. У раду ове Групе партциципирају представници регулационих блокова.

Састанку су присуствовали чланови Групе: **Hermann Feldman** (представник швајцарског оператора преносног система - **Swissgrid**), **Markus Stobrawe** (представник немачког оператора преносног система - **Amprion**), **Vincent**

Bovier-Lapierre (представник француског оператора преносног система - **RTE**) и **Јовица Видаковић** (представник српског оператора преносног система - **EMC**), као и експерти из области интерконективног обрачуна **Harald Feger** и **Thomas Eckert** и експерт из области ЛФЦ **Walter Sattinger** (представници швајцарског оператора преносног система - **Swissgrid**).

Harald Feger је представио нов начин израчунавања компензације (елиминација ефекта луљања) ко-

ји се разликује од документа који је направила Група ENTSO-E TF API. После краће расправе, Фегер је прихватио документ ENTSO-E TF API на основу кога ће се израчунавати компензација у будућности. Договорено је да садржај његовог документа буде искоришћен за нова побољшања интерконективног процеса обрачуна.

Једногласном одлуком чланова ENTSO-E TF API и присутних експерата донета је одлука да се нов начин израчунавања компензације примењује од 26. јуна 2011. године.

Walter Sattinger је одржао предавање у којем је описао тренутне предности и мане начина вођења ЛФЦ уколико је обрачунска тачка на граници.

Покретање јавне консултације о мапи пута за студију о Модуларном плану развоја за паневропски систем струјних аутопутева до 2050. године

ENTSO је 2. маја покрену јавне консултације о мапи пута за студију о модуларном плану развоја за паневропски систем струјних аутопутева за период до 2050. године (енгл. скр. Mod-PEHS). Позивају се заинтересоване стране да свој одговор у вези ове консултације пошаљу пре 3. јуна 2011. године. Одговорајућа радионица за заинтересоване стране биће одржана у Бриселу, 10. маја.

41 TCO-а чланови ENTSO-E су одговорни за сигурност система и развој система у својим контролним областима. Узимајући у обзир све укупну важност развоја паневропског система струјних аутопутева за укључивање извора обновљиве енергије, даљег интегрисања тржишта и одржавања сигурности напајања електричном енергијом, ENTSO-E, у сарадњи са DG Energy и у складу са саопштењем Комисије, под називом "Приоритети за енергетску инфраструктуру за 2020. и после" (од 17. новембра

2010.), припрема одговарајући студијски пројекат са детаљним погледом на будуће развоје европске мреже. Осим ангажовања од стране чланова ENTSO-E, овај трогодишњи студијски програм треба да буде остварен уз широко ангажовање и директно учешће спољних заинтересованих страна. Мапа пута за студију је припремљена као основа за каснији предлог за ЕУ донације.

У складу са Уредбом (ЕС) 714/2009 и према ENTSO-E-овом консултационом поступку (consultation process), ENTSO-E позива све заинтересоване стране да проследе своје коментаре на документ преко е-поште на адресу consultation.modpehs@entsoe.eu и то пре 3. јуна 2011.

Позивају се учесници да поделе своје ставове о овом процесу који покрива сва битна питања за поуздан дугорочни стратешки план за период до 2050. године. На основу широког ангажовања заинтересованих страна, мапа пута за студију мораће да у цело-

сти истражи техничко-технолошка, економско-финансијска, политичка и друштвено-политичка питања која се односе на модуларан развој система струјних аутопутева за Европу до 2050. године.

Након периода за јавну консултацију, ENTSO-E ће објавити све коментаре које су примили од заинтересованих страна. Уколико би пошиљалац коментара желео да ENTSO-e његов допринос третира на повериљив начин, тада то мора да јасно наведе у свом поднеску. Објављивање коначног документа и свих примљених одговора и коментара предвиђено је за крај јула 2011.

Консултациона радионица биће одржана 10. маја. Као део ове консултације, биће организована одговарајућа радионица за заинтересоване стране.

10. маја 2011. године, у периоду од 09:30 до 17:00,
Le Méridien Brussels
Carrefour de l'Europe 3
1000 Brisel

Моле се учесници да се зарајоницу пријаве путем е-поште, наводећи пуно име и презиме, податке за контакт и о организацији, и то упуте на адресу Thanh-Thanh Le Thi (thanh-thanh.lethi@entsoe.eu), најкасније до 5. маја 2011. Додатне информације о радионици могу се добити преко ENTSO-E-ове стране о актуелним дешавањима (events page).

Учесници имају могућност да своја питања доставе пре овог догађаја путем ове адресе е-поште: consultation.modpehs@entsoe.eu

Консултациони документ Study Roadmap towards Modular Development Plan on pan-European Electricity Highways

Сва питања у вези овог документа треба прво упутити:
Др. Михај Паун
Саветнику за развој мреже
+32 2 741 09 63
mihai.paun@entsoe.eu

Пробни паралелни рад са TEIAS како би се дошло до завршне фазе која треба да почне 1. јуна

ENTSO-E је 3. маја одобрио прелазак на трећу фазу пробног синхроног рада турског електроенергетског система са Континенталном Европом, која треба да почне 1. јуна. У овој завршној фази пробног рада који је предвиђен да траје 11 месеци, предвиђене су и ограничено комерцијалне размене електричне енергије.

ENTSO-E-ва регионална група Континентална Европа, која представља операторе преносних система из синхроне области Континентална Европа донела је јуче ту одлуку на основу позитивне оцене друге фазе пробног рада.

Комерцијалне размене електричне енергије почеће у јуну и то трансферима до највише 400 MW из Бугарске, Грчке и Континенталне Европе ка Турској, а до највише 300 MW у супротном смеру.

Додељивање капацитета се може постепено повећати до дозвољених техничких граничних вредности, уколико је раније остварен успешан рад на претходно додељеним нивоима за размену енергије. ETSO-E и три директно погођена оператора у Бугарској, Грч-

кој и Турској ће тачна повећања објавити у одговарајућим тржишно условљеним ранијим роковима.

ENTSO-E-ова регионална група ће наставити са детаљним праћењем карактеристика рада турског ЕЕС, нарочито путем осцилација унутар области и перформанси се-кундарне регулације како би се избегли негативни утицаји на регионалне и системе широм Европе, уз истовремено постизање позитивних ефеката по питању сигурности напајања и на тржиште електричне енергије, који представљају мотивацију за ову синхрону интерконекцију.

Основни подаци

Турски ЕЕС је 18. септембра 2010. синхронизован са интерконектованим ЕЕС-има Континенталне Европе, чиме је обележен почетак паралелне пробне интерконекције, као што је договорено између турског оператора система и ETSO-E ТСО-а HESO, ESO-

EAD, Ampriona и Tennet GmbH (бивши Transpower). Паралелни рад се одвија посредством два 400 kV водода ка Бугарском систему и једним 400 kV водом ка грчком систему.

Овај пробни паралелни рад је организован у три фазе, од које су прве две успешно окончане:

Фаза 1: Период стабилизације, који није подразумевао било какву размену енергије.

Фаза 2: Физичке, некомерцијалне размене енергије између турског оператора система и бугарског, односно грчког оператора преносног система у оба смера и на обе границе. На тај начин, физичка размена електричне енергије се одвијала без било какве трговине. Ова фаза је завршена у марта 2011.

Фаза 3: Након успешног окончања фаза 1 и 2, омогућене су ограничено доделе капацитета за комерцијалне размене електричне енергије између Турске и ETSO-E синхроне области Континентална Европа, у складу са процедурима које су међусобно договориле Бугарска, Грчка и Турска, а према ЕУ правилима и ETSO-E процедурима.

Отворено писмо о Правилнику о раду мреже у вези доделе капацитета и управљању загушењима

ENTSO-E је објавио јавно писмо које је упућено Европској комисији, регулаторима, операторима преносних система, произвођачима електричне енергије, трговцима, клијентима и свима који имају интерес на тржишту електричне енергије, и које се односи на израду правилника о раду мреже у вези питања доделе капацитета и управљања загушењима (ДКУЗ).

Писмо је, у светлу недавног ACER-овог објављивања Оквирних смерница за ДКУЗ, настало како би:

- пружило заинтересованим странама приказ EHTSO-E-ових и наших обавеза,
- се скицирао поступак који

ENTSO-E планира да следи при изради правилника о раду мреже у вези ДКУЗ; и

- сагледале које су то могућности које заинтересоване стране имају како би утицале на поступак израде правилника о раду мреже.

Надамо се да ће ова информација користити на општији начин заинтересованим странама у изради свог одговора на Оквирне смернице и код планирања свог ангажовања у поступку израде правил-

СВЕЧАНА ДОДЕЛА У СКУПШТИНИ ГРАДА

Сертификација службеника за јавне набавке

Четири раднице ЈП ЕМС добиле сертификате

Сертификати: боље јавне набавке у ЈП ЕМС

3 апослене у Центру за инвестиције ЈП ЕМС, **Љиљана Николић**, **Слађана Миљанић**, **Тања Гавrilović** и **Биљана Матић**, нашле су се у првој групи од 113 службеника за јавне набавке у Републици Србији којима су додељени сертификати за обављање те делатности. Сертификати су свечано уручени 24. марта у Скупштини града Београда. Том приликом, службеницима су се обратили **Предраг Јовановић**, директор Управе за јавне набавке, **Милица Делевић**, директор Канцеларије за европске интеграције Владе Србије, Њ.Е. амбасадор **Венсан Дежер**, шеф делегације ЕУ у Србији, **Вилијам Инфанте**, стални представник УНДП у Србији и **Томас Мур**, заменик шефа Мисије ОЕБС у Србији.

Процес сертификације службеника за јавне набавке почeo је у децембру 2010. године и од 208 кандидата који су полагали испит

до краја јануара 2011. године, њих 113 је положило, што значи да је проценат успешности био 54%.

Према речима **Предрага Јовановића**, директора Управе за јавне набавке, до средине марта испит је полагало 45 кандидата од којих је 290 положило, што значи да је пролазност повећана на 64%

и може се тумачити све бољом припремљеношћу кандидата. Јовановић је истакао и да је пријављивање кандидата за сертификацију у порасту.

Милица Делевић је нагласила у свом обраћању да се ће подизање нивоа стручности службеника за јавне набавке унапредити систем јавних набавки у Србији и смањити нерегуларности у поступцима.

Амбасадор **Венсан Дежер** рекао је у обраћању да професионализација службеника представља испуњење важне препоруке Европске уније и да позитивно доноси процесу европске интеграције Србије.

„Србија годишње потроши преко четири милијарде евра кроз јавне набавке, тако да би побољшање ефикасности система за само пар процената резултирало уштедом више стотина милиона евра“, изјавио је стални представник УНДП у Србији **Вилијам Инфанте**.

Томас Мур, заменик шефа Мисије ОЕБС у Србији, изразио је наду да ће Србија смањити и искоренити могућност за корупцију у систему јавних набавки.

M. В. – M. Б.

ПРЕЗЕНТАЦИЈА У УПРАВНОЈ ЗГРАДИ ЕМС-а

Bicotex представио програм за санацију уљних јама

Представљање производног програма материјала, којима би се могла обављати санација трансформаторских уљних јама, одржано је 19. априла у управној згради ЈП ЕМС, у организацији фирме DESCON из Београда.

Презентацији је присуствовао и Јарс Георг Бергер, представник компаније Bicotex из Лихтенштајна, која је произвођач тих материјала. Он је присутне упознао са предностима коришћења Полиуреа решења.

Шијаковић своју будућност види у EMC-у

Ненад Шијаковић један је од готово двадесет младих људи запослених у EMC-у који је унапредио своја стручна знања и постигао виши степен образовања. Носилац је Вукове дипломе и у основној школи и у гимназији. Током студија био је стипендиста фондације за науку и развој Републике Србије. Студије је завршио са четвртим просеком у генерацији.

Као постдипломац, пре запослења у EMC-у, био је стипендиста Министарства науке и развоја Републике Србије. Ради у Електромрежи Србије од марта 2005. године на пословима оперативног планирања и анализе рада преносног система у ДУПС. Од јуна 2010. постављен на место Руководиоца службе за планирање развоја преносне мреже.

- Рад на планирању развоја представља својеврстан изазов услед неопходности координације на регионалном и европском нивоу и проналажења најбољих решења из угла наших националних интереса (много је интереса, а наш је задатак да свом снагом бранимо интересе Србије и компаније), - каже Шијаковић, који је и члан регионалне групе за развој преносног система ENTSO-E CSE RG. Магистрирао на тему "Управљање загушењима у преносним мрежама

ма базирано на методи спајања/раздвајања тржишта" у фебруару ове године код професора **Николе Рајаковића**. Компанија ме је у сваком погледу подржавала током постдипломских студија. Знање стечено радом у EMC-у и учествовањем у раду међународних радних група, опет испред EMC-а, изузетно допринело квалитету и резултатима оствареним на постдипломским студијама.

Два пута је, на позив професора **Ивана Скокљева**, одржао предавања на ЕТФ-у мастер студентима, на тему управљања загушењима и тех-

ничким аспектима новонасталог дегрегулисаног окружења ЕЕС. Учествовао је као аутор на CIGRE семинарима од 2006. године са већим бројем радова. Управо се припрема за писање докторске тезе и нада се одличној, као до сада, подршци Предузећа.

- Подвлачим важност приоритетног улагања у највиши образовни профил, PhD студенте, односно, докторанте по старом образовном систему. Само приоритетним улагањем у најобразованје кадрове компанија може се обезбедити континуиран одрживи развој кроз генерисање нових, додатих вредности и увођење нових технологија. Планови су ми везани за компанију и Србију. Као најбитнији момент рада у ЈП EMC подвлачим сазнање да радим за своју државу и добробит свог народа (да се не сквати као демагогија пошто то искрено мислим). Надам се, као и сви млади, још бољим данима у финансијском смислу а што се тиче доступности новим технологијама, процесима на европском и светском нивоу у нашој струци мислим да рад у овој компанији могу оценити чистом дејством и изразити наду да ће тако остати и у будућности, - закључује Шијаковић.

П. Батинић

У ОРГАНИЗАЦИЈИ ДРУШТВА ТЕРМИЧАРА СРБИЈЕ

Одржана Манифестација "Дан енергије - Србија"

Манифестација "Дан енергије - Србија" први пут је одржана у организацији Друштва термичара Србије, а у склопу Европске недеље одрживог развоја. Европска Недеља Одрживог Развоја (The EU Sustainable Energy Week-EUSEW) је иницирана од стране Европске Комисије још 2005. године и представља најбитнији догађај у склопу Кампање за Енергетски Одрживу Европу (Sustainable Energy Europe Campaign), која промовише обновљиве изворе енергије и енергетску ефикасност.

Циљ манифестације "Дан енергије - Србија" био је да прикаже и поде-

ли са свим учесницима позитивне примере из праксе и постигнуте резултате у енергетском сектору, с посебним акцентом на енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије у разним секторима. Тај до-гађај послужио је као прилика да учесници размене мишљења, искуства и приказују постигнуте резултате у енергетском сектору, као и да анализирају проблеме са којима се срећу и дају предлоге за неопходне будуће активности.

Учеснике догађаја поздравили су државни секретар у Министарству инфраструктуре и енергетике **Душан Мракић** и саветник Деле-

гације Европске уније у Србији **Хозе Гомез**. Мракић је најавио да ће до краја јуна бити усвојен нови закон о енергетици и да ће ове године бити припремљена нова стратегија развоја енергетике Србије до 2030. године, како би се дефинисали нови правци развоја српске енергетике. Гомез је у обраћању истакао да ће ЕУ и даље подржавити развој енергетике Србије и да је од 2005. године уложила 550 милиона евра у енергетски сектор, а да су међународне финансијске институције спремне да дају подршку енергетским пројектима у Србији.

У ЕМС-ОВОМ ПОГОНУ ПРЕНОСА БЕОГРАД

Представљена студија о интеграцији ветропаркова у Србији

Присуствовали представници министарства, Продановић и Мракић, Ијан Браун (ЕБРД), представници ЕПС-а, домаћин Др. Милош Миланковић, генерални директор ЈП ЕМС, са сарадницима

Упечатљива презентација примене ветрогенератора, али и различита мишљења

Студија „Интеграција ветроелектрана у преносни систем Републике Србије“ представљена је јавности 5. априла у свечаној сали Погона Београд Електромреже Србије. Студију је израдила немачка консултантска компанија „Vattenfall Power Consult GmbH“ у сарадњи са Електроенергетским координационим центром – ЕКЦ из Београда, а финансијер је била Европска банка за обнову и развој – ЕБРД. Презентацији су, уз велики број заинтересованих, присуствовали **Ијан Браун** представник ЕБРД, **Милета Продановић** и **Душан Мракић** из Министарства за инфраструктуру и енергетику, као и генерални директор ЈП ЕМС **др Милош Миланковић**, заменик генералног директора **Сандра Петровић** и извршни директор за управљање и тржиште **Милош Младеновић**, који је уједно био и модератор.

Студија, коју су представили **Ђорђе Добријевић** и **Драгана Орлић** из Електроенергетског координационог центра, састоји се из два дела. Први део бави се питањем максималне пенетрације ветроелектрана у постојећи електроенергетски систем Републике Србије

бије и садржи техничку анализу рада и стања преносне мреже и електроенергетског система. Други део студије говори о неопходним појачањима и инвестиционим захтевима. У њему је, такође, сагледана постојећа регулатива и предложена су даља унапређења законских и интерних стандарда и услова за прикључење.

Добријевић је саопштио да је за сада пријављено 16 пројеката укупне снаге 2.600 мегавата, а од тога је одобрено пет пројекта укупне инсталисане снаге 1.135 мегавата. Више од 75 процената предвиђених капацитета налази се у Војводини, а

највећи појединачни ветропарк предвиђене је инсталисане снаге 400 мегавата.

У презентацији су приказани и предвиђени локалитети ветроелектрана и начин њиховог интегрисања у електронергетски систем. Реч је о локалитетима: Вршац, Бело Блато, Ињија, Бела Анта, Шушара, Бела Црква, Баваништанско поље, Чибук, Долово, Честобродица, Вршка Чука, Варденик, Милевска, Жагубица, Голубац.

После презентације, отворена је дискусија у којој су изнети аргументи који се тичу интеграције ветропаркова и утицаја које би донело њихово прикључење на електроенергетски систем. У расправи су учествовали представници ЈП ЕПС, медија, као и представници Српског удружења за енергију ветра.

Извршни директор за управљање и тржиште ЈП ЕМС **Милош Младеновић** нагласио је да је Електромрежа Србије препознала важност теме и истакао добру сарадњу са ЕБРД-ом. Државни секретар **Душан Мракић** рекао је да је корисно што је студија урађена и да обновљиви извори енергије у сваком случају представљају будућност Србије, али да не треба очекивати да ће бити проширен ограничење за подстицајне мере за струју добијену из ветра која тренутно износи 450 мегавата и важи до 2012. године.

М. В. – М. Б.

Транспортне платформе у погонима

Реализована је јавна набавка хидрауличних троцраких транспортних платформи (ХТП-12). Возила су набављена за погоне Београд, Нови Сад и Погон Бор.

Примопредаја је извршена на плацу добављача ХК-ПРОЛЕТЕР у Крагујевцу. Присуствовали су шеф одељења за возила у центру за људске потенцијале и опште послове **Јовица Величковић**, шеф одељења за возила Погона Београд **Срђан Миљковић**, шеф одељења за возила Погона Бор **Раденко Планић** и возач дизаличар Погона Нови Сад **Слободан Алиловић**.

Теслин калем са континуалном регулацијом излазног напона

Кад се помене високи напон, вероватно прва асоцијација је Теслин трансформатор и напони које он производи. Иако нема неку значајну примену у техници, овај уређај изнова побуђује пажњу и дивљење инжењера и техничара електро струке али и ентузијаста из других области, па и обичних људи. О њему је написано безброј новинских текстова, научних и стручних радова и књига. И поред тога он је и даље инспирација, како научника тако и ентузијаста. Оставља много простора за нове идеје и експерименте, а сваки нови покушај изненади неким новим сазнањем. Као да сама варница са собом носи неку магију, изненађујући посматрача својом не-предвидљивошћу.

За рад Теслиног трансформатора потребно је усклађивање спреге примара и секундара и њихових резонантних фреквенција. Високи напон се генерише у секундару, а примар служи да му утисне енергију. То би могло да значи да, ако се нађе други начин утискивања енергије у секундар, примар може и да се изостави. Управо то је урађено у уређају који ће бити описан тако да се овде не ради о Теслином трансформатору већ о Теслином калему.

Применом нових технологија и уређаја енергетске електронике постало је могуће елиминисати механички контактни склоп – варничар, који је можда био и најслабија карика у низу елемената који чине Теслин трансформатор. Тако се поја-

вила једна нова категорија Теслиног трансформатора напајана тзв. solid-state претварачем. Примена претварача енергетске електронике омогућила је и једноставну континуалну регулацију излазног напона, што цео уређај чини веома подгодним за рад. Овај претварач ради на фреквенцији од око 120 kHz и при томе развија снагу у импулсу и преко 2,5 kW. На одговарајућем калему напајаним овим претварачем добијен је напон од око 250 kV и варница од око 40 cm.

Ово су напони упоредиви са напонима у постројењима 400 kV према земљи.

Има ли бољег симбола за фирмку каква је Електромрежа Србије од Теслиног калема?

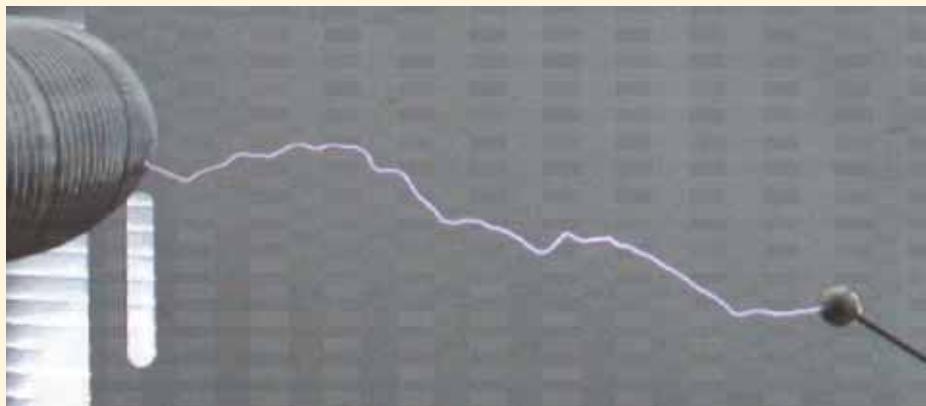
др Радојле Радетић

Теслин Калем у Погону Бор

Претварач за напајање Теслиног калема

Варница Теслиног калема

НИКОЛА ТЕСЛА У ПОПУЛАРНОЈ КУЛТУРИ

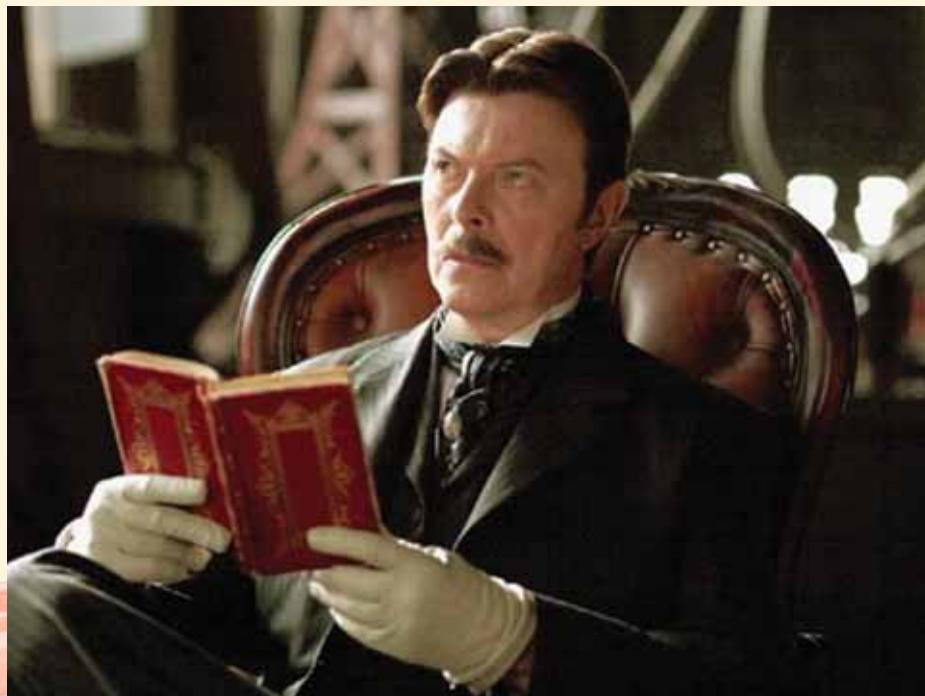
Угледни научник увек медијски изазован

Тесла је хит, тесла је кул – овим речима новинар Wall Street Journal-а описује српског и светског научника, 68 година након смрти коју је дочекао сам и сиромашан у соби њујоршког хотела. Док Томас Едисон и његови проналасци постају ствар прошлости, Тесла је у свету популарнији него икад, нарочито међуљубитељима модерних технологија, фановима научне фантастике и компјутерским залуђеницима.

Кад су калифорнијски инжењери брндирали електрични спортски аутомобил вредан 100.000 долара, једно име се издвојило – Тесла. Каду су дизајнери чувене корпорације Nvidia 2007. године лансирали нову линију напредних процесора, назвали су је Тесла. Али, и када је америчким писцима сценарија за високобуџетну видео игру Dark Void, био неопходан карактер у причи који би могао да разуме ванземаљску технологију – савршено решење нашли су у лицу Николе Тесле.

Теслинин проналасци и допринос модерној цивилизацији, али и његов карактер, судбина, доза езотерије и ексцентричности, учинили су га савршеним кандидатом за алегорију ултимативног научника – мистика и посвећеника, створеног за филмске и стриповске карактере.

У филму „Престиж“ (The Prestige) Кристофера Нолана, Теслу глуми Дејвид Боуви. Једна од прича у филму „Кафа и цигарете“ Чима Џармуша посвећена је Тесли, и у њој се појављују чланови познате детроитске рок групе The White Stripes, декларисани теслини фанови, који су *incognito* посетили Музеј Николе Тесле када су имали концерт у Србији. Џармуш, такође, припрема и оперу која ће у потпуности бити посвећена Тесли. Тесла је већ био инспирација за једну оперу – „Tesla: Lightning In His Hand“ Константина Костјукаса. Такође, медији су пренели и да је

Дејвид Боуви као Тесла

Николас Кејџ велики Теслин по-клоник и да припрема филм о њему.

У дизнијевом цртаном филму „Упознајте Робинсонове“, слика Тесле стоји у соби главног јунака, а у цртаљу „Cloudy with the chance of meatballs“ види се постер са натписом „Никола Тесла, научник-рок звезда“. Тесла се појављује и помиње и у телевизијским серијама и емисијама. У популарној серији Dr. House, у једној епизоди на табли у учioniци написано је „Tesla was robbed“ (Тесла је опљачкан), а познати Разбијачи митова (Mythbusters) са канала Discovery, Тесли су посветили читаву епизоду.

Тесла је утицао и на музичке извођаче. Песме посвећене Тесли могу се наћи у свим жанровима, од панка, метала и хип хопа до симфонијске музике. Тесла је и име чуvenог калифорнијског рок бенда из осамдесетих, а популарни московски синт-поп састав зове се Tesla Boy.

Тесла се појављује и у бројним стриповима. У стрипу „The Five

Fists of Science“, Тесла се удружује са Марком Твеном у борби против Едисона, док у издању „Лига изузетних центлмена“ Тесла и Едисон никад нису постали противници, већ су заједно развијали напредну технологију. Међу компанијама које су издале стрипове о Тесли налазе се и највећи амерички издавачи DC Comics и Marvel.

У индустрији видео игара, која се по заради приближила филмској индустрији, Тесла је постао незаobilазан лик. Поред Dark Void-а, он се појављује у високобуџетним играма „Return to Castle Wolfenstein“, „Assassins Creed 2“, „Quake 2“, „Tomb Raider: Legend“, „Command & Conquer Red Alert“ и серијалу „Fallout“.

Управо је присутност у индустрији видео игара најбољи показатељ Теслине растуће мејнстрим популарности. Јер, како каже Морган Греј, Теслин фан и један од аутора Dark Void-а – „ако сте у игри чија су циљна група осамнаестогодишњаци, онда сте поп-звезда“.

М. Богићевић

ПРЕДАВАЊЕ У ИНЖЕЊЕРСКОЈ КОМОРИ

Одржавање – планирање и управљање

Полазници упознати са стратегијом, политикама и извођењем одржавања

М. Б.

Ненад Тркуља, самостални инжењер у лабораторији за мерење у ЈП ЕМС, одржао је почетком априла у просторијама Инжењерске коморе Србије предавање на тему „Одржавање – планирање и управљање“. Предавању је присуствовало више десетина инжењера и економиста из бројних предузећа и установа.

Тркуља је присутне упознао са стратегијом, политикама и извођењем одржавања, са посебним освртом на трошкове. Циљ предавања био је да се полазници оспособе да у пракси примењују анализе трошкова поједињих врста одржавања и да унапреде сагледавање послова одржавања са технекономског гледишта.

Полазници су активно учествовали у предавању, кроз вежбе и групни рад. Општа оцена присутних била је да је предавање било врло корисно, и да ће научене технике свакако примењивати у свакодневном раду.

Расход основних средстава, ситног инвентара и залиха - активност која траје

Сви запослени су задужени са неким основним средством и са неколико средстава из групе ситног инвентара што зависи од радног места. Са обзиром да се због дуготрајне употребе одређена средства кваре, а поправка није рентабилна, одређена средства технолошки застаревају, долази до замене новим средствима. Проблем код запосленог настаје оног момента када дође ново средство. Старо средство је потребно расходовати, а на тај начин и себе раздужити.

Поступак расхода је следећи:

1. Запослени чије је основно средство или ситан инвентар постало неисправно, не подлеже поправци или технолошки застарело и мења се новим, попуњава образац.

2. Тако попуњен обраџац-захтев доставља председнику Комисије за расход у свом организационом делу.

3. Председник комисије са члановима комисије пређе предложено средство за расход, комисијски потврђују да ли је оно за расход и оверавају комисијски захтев лица (образац). Председник комисије тако оверен записник или више записника сачињава групни преглед и доставља Центру за правне послове-Служби за међ.правну сарадњу, норматив и послове органа управљања, парафирај од стране руководиоца организационог дела. Ова служба доставља предлог одлуке о расходу Управном одбору на одлучивање.

Када Управни одбор донесе одлуку о расходу Служба рачуноводства је спро-

води а лице се раздужује основним средством.

Поштујући овакав редослед допринећемо поузданijем руководању основним средствима и целокупним инвентаром, избегћи чување непотребних средстава у недоглед и на местима која за то нису предвиђена.

Списак председника комисија за расход по организационим целинама

1. Пословодство, Кабинет и Интерна ревизија - Станковић Срђан

2. Центар за правне послове - Оливера Савић

3. Центар за људске потенцијале и опште послове - Драгослав Драгославић

4. Центар за економско-финансијске послове - Јелена Мрдаљ

5. Центар за инвестиције - Драгана Радуловић

6. Центар за комерцијалне послове - Маја Боголин

7. Центар за информационе системе - Славица Ђурић

8. Центар за телекомуникације и управљачку информатику - Драган Остојић

9. Дирекција за послове тржишта електричне енергије - Небојша Ђурин

10. Дирекција за управљање преносним системом - Драгоје Симоновић

11. Погон Техника - Драган Васић

12. Погон преноса Београд - Зоран Недељковић

13. Погон преноса Бор - Радичевић Зорица

14. Погон преноса Ваљево - Драгомир Костић

15. Погон преноса Крушевац - Слободан Јовановић

16. Погон преноса Нови Сад - Милан Бизумић

мр Р. Богдановић

МЕЂУНАРОДНА ПАНОРАМА

Немачка убрзано напушта нуклеарке

Немачка канцеларка **Ангела Меркел** жели да убрза, односно одреди тачан датум планираног одустања Немачке од нуклеарне енергије. Меркел сада жели да затвори све нуклеарке чак и пре 2022. - датума који је договорила бивша влада левог центра канцелара **Герхарда Шредера**. Међутим, њена влада је раније чак била продужила тај рок за 12 година, али је после катастрофе у Јапану наговестила да ће од тога одустати.

ТЕРСО се спрема за одштету

Оператор уништене нуклеарне електране у јапанској Фукушими, Tokyo Electric Power (ТЕРСО), морао би да исплати одштету у висини половине укупне процењене штете повезане с хаваријом од 49 милијарди долара, док би другу половину те свете покриле остале енергетске фирме. Према управо објављеном владином плану ТЕРСО би требало да исплатити одштете у укупној вредности два билиона јена (24,6 милијарди долара) током периода од 10 година. При том би половину годишње вредности исплата од 200 милијарди јена обезбедио подизањем цене електричне енергије за око 16 посто. Остатак би додале енергетске фирме Kansai Electric Power и још седам оператора нуклеарних електрана, који ће издвајати новац у фонд пропорционално уделу у производњи енергије.

У Европи тестови отпорности нуклеарки

Европска комисија припрема тестове отпорности нуклеарки на екстремне сценарије, који су затражени после катастрофе у јапанској нуклеарки Фукушима. Европски министри за заштиту околине ове недеље су у мађарском граду Годолл разговарали о предлогу Федерације агенција за контролу нуклеарних електрана у западној Европи. Према наводима локалних медија, који се позивају

на изворе блиске европском комесару за енергетику **Guentheru Oettingeru**, екстремне ситуације какве би могао изазвати директан удар авиона у нуклеарку нису предвиђене. Размотриће се само последице потреса, поплава и наглих промена температуре. Шефови држава или влада 27 држава чланица ЕУ договорили су, међутим, у марта да ће тестови обухватити све те сценарије. Тестираће се 146 нуклеарних реактора у ЕУ. Коначан предлог биће представљен 12. маја у Бриселу. Резултати тестова требало би да буду објављени до краја године.

Контрола у Козлодују

Током рутинске провере у бугарској нуклеарки Козлодуј утврђено је, да је чак 37 од 61. полузе нуклеарног горива напукло. Власти у Софији тврде да ће све оштећене полузе бити замењене. Тај поступак неће одложити припреме за пуштање главног реактора на бугарску главну енергетску мрежу идућег месеца, тврди оператор нуклеарке. Прошле недеље радници нуклеарке забележили су повећано зрачење унутар реактора број 5, али проблем није регистрован изван зграде тог реактора. Козлодуј има шест реактора руске производње. Прва четири, јачине по 440 мегавата, су затворена као предуслов за улазак Бугарске у ЕУ 2007. године, док се у оптицају налазе пети и шести, јачине од по 1.000 мегавата, за које је Европска комисија сматрала да не престављају безбедносни проблем.

Радници ушли у Фукушиму

Потврђено је да су радници први пут ушли у реактор број 1 нуклеарке Фукушима и да се мери ниво радијације и утврђују појединости несреће. Њихова намера је да успоставе циркулацију воде у постојећим цевима како би брзали хлађење реактора. "Морамо снизити температуру у реактору за барем 100 степени Целзијуса. То ћемо остварити чим успоставимо овај нови систем хлађења", рекао је Јунихи Матсумото, портпарол Tokyo Electric Power Co, компаније која управља електраном.

И Швајцарци контролишу нуклеарке

Швајцарска агенција за нуклеарну сигурност саопштила је у четвртак да је открила проблеме у нуклеарним електранама у тој држави, али да нема потребе за њихово гашење. Сигурносна провера пет реактора после катастрофе у јапанској нуклеарки Фукушима показала је слабе тачке у погледу складиштења горива, саопштио је Федерални инспекторат за нуклеарну сигурност (ENSI). Не постоји непосредна опасност по становништво, што значи да ни једна од швајцарских нуклеарних електрана не треба да буде затворена, навела је та агенција, која је дала електранама рок до 31. августа да покажу на који начин ће решити та питања.

Високи рачуни за „струју“ у Македонији

Рачуни за струју утрошену у марту шокирали су Македонце, којима струју испоручује ЕВН Македонија, филијала истоимене аустријске компаније. Грађани тврде да су им мартовски рачуни већи чак 30 до 40 одсто у односу на претходно обрачунско раздобље, иако је македонски регулатор одобрио ЕВН Македонији поскупљење струје од 5,48 посто. Ово у ЕВН Македонији демантују и тврде да наплаћају само оно што очитавају на бројилу. Очитавање је оптичко и подаци се уносе директно у програм за обрачуне, па у фирмама на воде да су грешке немогуће. Грађани, с друге стране, управо тврде да је реч о новим бројилима која, откад су инсталисана, наводно драстично повећавају рачуне.

МЕЂУНАРОДНА ПАНОРАМА

Италијани желе да обједине ЕПЦГ и рудник Пљевља

Италијанска компанија A2A захтева да се споје Рудник угља Пљевља (РУП) (чији је она највећи појединачни акционар) и Електропривреда Црне Горе, којом управља мањинским власничким уделом. Уколико би Влада подржала жељу италијанске фирмe, A2A би тиме имала одрешене руке да на "мала врата" прође до већинског газдовања Електропривредом, наводи подгорички дневник.

Измене у начину регулисања цена

Европска комисија инструирила је владе и регулаторне власти Италије, Польске и Румуније да унесу измене у начину регулисања цена електричне енергије и природног гаса, како би се прилагодиле потребама стварања јединственог европског енергетског тржишта. У складу са директивама Европске комисије државе чланице су биле обавезне да до јула 2007. укину регулисане цене струје и гаса и потпуно отворе енергетска тржишта конкуренцији. Регулисане тарифе су могле привремено да остану у одређеним специјалним случајевима, првенствено због заштите социјално угрожених потрошача. Европска комисија је, међутим, оценила да тарифе у поменуте три државе нису у складу са овим правилима. Комисија је послала тим чланицама „образложене опције“ захтевајући да адапти-

рају своје тарифне системе правилима ЕУ у року од два месеца. У противном, обратиће се Европском суду правде.

Нови порез на горива у Европи

Европска комисија намерава наредних дана да предложи план новог, јединственог система опорезивања горива према енергетској вредности горива и према емисији гасова које то гориво производи приликом сагоревања. Тиме ЕК жели да спречи да свака земља, по сопственом нахођењу, одређује различите порезе за различите врсте горива - као што то чини Немачка где се на дизел плаћа нижи порез, него на бензин. Ова мера погодиће највише власнике дизел-возила. Раст пореза на дизел у Немачкој износио би читавих 60 посто, тако да би то гориво поскупело за око 28 цента на литар и тиме било много скупље од бензина. Председник Буџетског одбора Бундестага, **Волкер Висинг** изјавио је да ће Немачка бити против таквог плана.

Британски регулатор кажњава дистрибуторе

Британски енергетски регулатор казнио је три електроенергетске дистрибутивне компаније због кашњења са приклучењима нових потрошача на дистрибутивну мрежу. Регулатор Офгем казнио је Scottish Hydro Electric Power пола милиона фунти, енглеског дистрибутора Central Network 400.000, а Electricity North

West 100.000 фунти. Казне представљају тек промиле висине вредности годишњег промета компанија. Офгем има овлашћења да одреже у најозбиљнијим случајевима и пенале у висини од 10 посто укупних прихода компаније.

Парванов одлази с места директора НЕК-а

Директор бугарске државне енергетске компаније НЕК **Красимир Парванов** ипак мора да оде са тог места, где га је прошле недеље најпре сменио министар енергије, а дан касније вратио на положај премијер Бугарске. Одлазак Парванова је епилог његове одлуке да прошле недеље потпише са руским Росатомом обавезујући клаузулу - да се до 30. јуна ове године мора потписати коначни споразум о пројекту нуклеарке Белене. То је министар привреде, енергетике и туризма **Трајко Трајков** назвао издајом националних интереса и самовољним поступком директора НЕК-а и наредио његову смenu. Међутим, показало се да је чељник НЕК-а радио по налогу министра финансија **Симеона Ђанковића** који контролише преговоре с руском страном, због чега је премијер **Бојко Борисов** прво одбио његову смenu и рекао да је министар Трајков погрешио. Сада је ипак пресуђено да директор НЕК-а мора да поднесе оставку.

Коначно у погону ДВ Рама – Томиславград

Након тринест година од почетка градње, пуштен је у пробни рад 110 kV далековод Рама – Томиславград, потврђено је из Електропреноса, оперативног подручја Мостар. Разлог дугог чекања били су нерешени имовинско-правни односи с власницима земљишта куда иде траса далековода. Влада херцегбосанске жупаније решила је проблем одлуком о проглашењу јавног интереса за изградњу далековода, а Федерална влада је на крају прошле године донела Решење о принудном уласку у посед некретнине. Странке преко чијих поседа пролазе далеководи биће обештећене у судском поступку.

МЕЂУНАРОДНА ПАНОРАМА

Бугари и Арева о ветротурбинама

Бугарски енергетски холдинг БЕХ и француска нуклеарноенергетска компанија Арева потписали су меморандум о сарадњи који покрива кључна подручја енергетског сектора Бугарске. Договор предвиђа сарадњу Бугарске с Аревом у производњи и постављању ветротурбина на обали Црног мора. Осим тога, две стране сарађиваће у бугарским нуклеарним пројектима, што подразумева одржавање НЕ Козлодуј и изградњу НЕ Белене. Сарађиваће и на едукацији стручњака и подизању стандарда сигурности у хидроелектранама.

Јевтинија соларна енергија

Цена производње електричне енергије из соларних панела могла би до 2020. године да конкурише термоелектранама на угљу, јер ће трошкови производње фотонапонских панела да се преполове на 1,45 долара по вату, процењује New Energy Finance. Ова истраживачка компанија из Лондона наводи да је соларна енергија већ одржива опција фосилним горивима у већини најсунчанијих региона света, попут Близког истока.

Турци заустављају преговоре о нуклеаркама

Турски министар енергетике **Танер Јилдиз** саопштио је да су прекинути преговори његове земље и Јапана о изградњи нуклеарне електране у Турској - због забринутости око безбедности пројекта. Турски министар је додао да ће Јапан добити време које је затражио због решавања свих недувица око сигурности јапанских нуклеарних електрана. Турска још није одустала од планова да сагради две нуклеарне електране.

Разградња Фукушиме

Хитачи и General Electric предали су план о разградњи оштећене нуклеарке Фукушима, у чијој су градњи суделовали. Портпарол Хитачија није желео да прецизира детаље плана. Предлог групе коју предводи Хитачи супротан је плану групе која окупља Тошибу, Ареву и Tokyo Elec-

tric Power, који се припремају за "чишћење" оштећеног објекта. Декомисија реактора могла би трајати три деценије и коштати 12 милијарди долара, процењују инжењери и аналитичари.

Електрична енергија из Сахаре

План да се у Сахари, на (првенствено) соларним и ветро парковима површине 17.000 km² производи електрична енергија и потом извози у Европу, напредује ка реализацији, објавили су представници пројекта **Desertec**. Desertec, чија се укупна улагања до 2050. године процењују на 400 милијарди евра, обухвата градњу производних соларних и веолских капацитета у северној Африци и преносних капацитета до Европе. Челници пројекта су се састали у Тунису с представницима тамошње прелазне владе и договорили даље кораке у реализацији пројекта. Циљ пројекта је да 2050. године покрива 15 посто европске потрошње струје.

Почела градња ХЕ Кршко

Словенија је почела градњу хидроелектране Кршко, која би требало да проради већ идуће године, иако хрватска страна још није дала коначно мишљење о том пројекту. Крајем фебруара ове године словеначке фирме Инфра и ХЕСС уговорили су извођача радова за градњу акумулационог језера које би требало бити изграђено већ у пролеће 2012. године. Хрватско Министарство заштите околине и просторног уређења, међутим, још није завршило студију утицаја тог пројекта на природну средину, па је Словенија "обуставила све радове на ХЕ Кршко док се не заврши поступак пре-

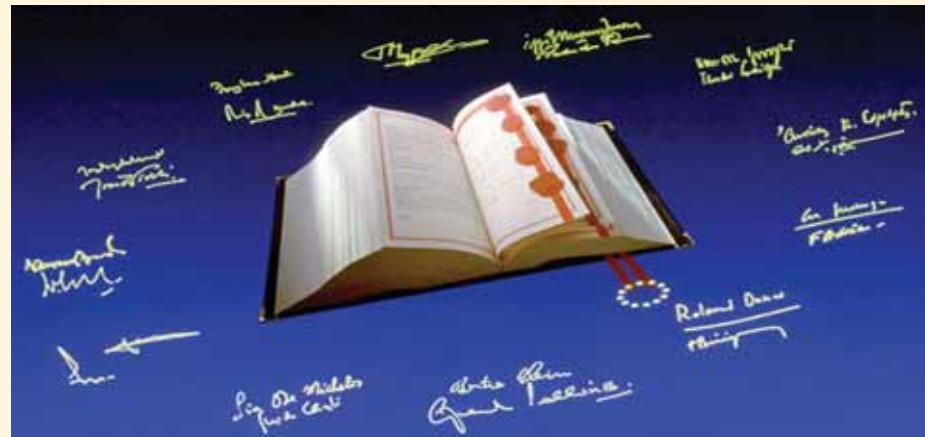
ма Естро конвенцији", речено је у Министарству. У Хрватском друштву за заштиту птица и природе кажу да ће ХЕ Кршко изазвати значајне негативне последице по садашњи хидролошки режим Саве и додатно онемогућити транспорт седимента.

Раст цене „струје“ у Црној Гори

Просечан мартовски рачун за електричну енергију у Црној Гори износи 31,23 евра, наводи се у саопштењу ЕПЦГ. Укупан рачун за март сличан је оном за фебруар и износи око 10 милиона евра. Рачун од 100 до 150 евра добиће свега 3,78 одсто потрошача. Априлски рачун за електричну енергију ће бити нижи, за домаћинства са двотарифним бројилима 2,7 одсто, односно 6 одсто за домаћинства са једнотарифним бројилима, кажу у ЕПЦГ.

Сарадња македонског и албанског преноса

Македонски и албански преносни систем оператори потписали су ове недеље у Охриду меморандум о разумевању, чиме је почела припрема за изградњу далековода између две земље, а што је уједно и први уговор у историји електроенергетских система двеју земаља. Планирана је градња 400-киловолтног далековода на релацији Битољ - Елбасан. Градња далековода на македонској страни би коштала 20 милиона евра, саопштено је из македонског преносног система МЕПСО. Портпарол МЕПСО-а **Никола Стојанов** је рекао да ће овај далековод македонску мрежу, преко Албаније, повезати индиректно са Италијом и Црном Гором.

СИНДИКАЛНЕ АКТИВНОСТИ

ПРВЕНСТВО ЕМС-а У ШАХУ

Курћубић, Војновић, Стоиљковић – најуспешнији

П ето појединачно првенство у шаху, које организује Спортска секција ЈП “Електромрежа Србије”, одржано је од 14. до 17. априла, у хотелу “Норцев” на Иришком Венцу.

Најуспешнији на главном турниру, са темпом од 30 минута по играчу, био је **Александар Курћубић**, из Дирекције за управљање. Друго место заузео је **Раде Војновић**, руководилац Службе за одржавање далековода из Погона Нови Сад, а треће **Јовица Стоиљковић**, из Погона Бор.

Прво место на “цугер” турниру, са темпом игре од пет минута по играчу, припало је, такође, **Александру Курћубићу**, друго место заузео је **Душан Максић**, руководилац Службе за комуникацију из Центра за Телекомуникације, док се на трећем месту нашао **Владица Радојковић**, диспечер из Погона Београд..

Ревијални меч између ЈП ЕМС и ПД “Електровојводина” завршен је резултатом 3:2. Александар Курћубић, на првој табли, одиграо је реми, Раде Војновић, на другој табли је изгубио од колега из “Електровојводине”, Владица Радојковић и Јовица Стоиљковић, на трећој и четвртој табли су победили, док је на петој табли, где је играо Душан Максић, резултат био нерешен.

Најуспешнијим такмичарима пехаре су уручили генерални директор

дан од организатора такмичења, Душан Максић.

- Одиграно је много занимљивих и квалитетних партија, али је било и несхватљивих превида. Јака жеља за победом, међусобно ривалство и борбени дух красили су овогодишње такмичење, које је протекло у коректном и спортском амбијенту - рекао је Максић.

Он је још приметио да су, “неке спорне ситуације” показале да је неопходно иновирати постојаћа шаховска правила радничко-спортивских игара и ускладити их са савременим ФИДЕ правилима”.

Ово такмичење је било најјаче до сада, сматра судија Петричић, јер су учествовали практично сви јачи играчи из фирме.

- Борба за свако место била је жестока и из кола у коло су се такмичари смењивали на табели. Једини изузетак је било прво место, где је од почетка “засео” победник Аца Курћубић, носилац титуле Мајстор ФИДЕ, који је из 6 кола освојио максималних 6 бодова, па кад су остали ученици почели да се буне и предложају да га убудуће искључимо са такмичења, да би и борба за прво место била неизвеснија, Аца је до краја одиграо пар ремија, чиме је мало “ублажио” ситуацију - каже Петричић.

С. Е.

ЈП ЕМС **Милош Миланковић** и заменик председника Синдиката ЈП ЕМС **Недељко Огризовић**.

Судија Петог појединачног шаховског првенства био је **Драган Петричић**, из Центра за управљачку информатику.

На појединачном првенству, које је играно по Швајцарском систему са 9 кола, учествовало је 18, а на брзопотезном, које је играно по Бергеровом систему (свак са сваким) 16 такмичара, док је ревијални меч игран на 5 табли - прецизирао је Петричић.

На првенству су учествовали најбољи шахисти из свих основних организација Синдиката ЕМС-а, каје је

ОДМОР НА ЗЛАТИБОРУ ОД МАЈА ДО ОКТОБРА

Договор између Синдиката ЕМС Дирекција и Пословодства ЈП ЕМС

Недавно су Синдикат ЕМС Дирекције и Пословодство ЈП ЕМС договорили закуп апартмана у Вили Јанић на Златибору.

Закуп апартмана се односи за период од маја до октобра ове године. Закуп је по сменама које су у трајању од осам дана и почиње од 28. маја, а завршава се 1. октобра 2011. године.

За смене у мају и јуну, пријаве се достављају до 13. маја, затим за смене у периоду јун, јули до 20. јуна, потом за сменски распоред, јул - август до 15. јула, и на крају за септембарске две смене средином и крајем истог месеца и то до 2. септембра.

Према потписаном споразуму, право коришћења пре свих имају они запослени, који у прошле две године нису користили програме рехабилитације, рекреације, или нису били учесници Спортских сусрета запослених у ЈП ЕМС у прокле две године.

Запослени све своје обавезе регулишу са синдикалним поверилицима у својим организационим

Златибор: ваздушна бања Србије

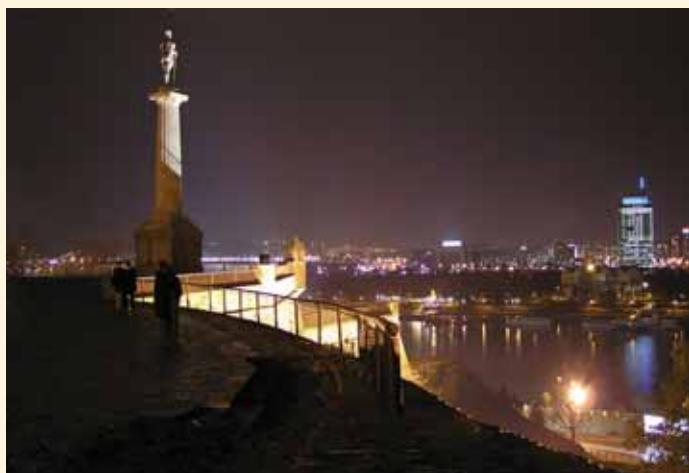
деловима ЈП ЕМС и привредним друштвима.

Партиципација, односно учешће, у овом синдикално - пословном програму запослене обавезује на три хиљаде 500 динара, док

остали чланови или пратећа лица партиципирају седам хиљада динара и то у целости пре самог коришћења услуга према потписаном споразуму.

M. Вукас

Крстарење јахтинг клубом

Синдикат ЕМС Дирекције за све своје чланове обезбедио је бесплатне карте за крстарење Јахтинг клубом "Кеј". Карте се могу преузети код председника Синдиката или синдикалног поверилика и једна карта важи за четири особе. У карту је урачуната само пловидба, а све остale услуге плаћају се на броду. Пловидбе су почеле 1. априла и трају до 30. новембра. Органи-

зују се сваког радног дана у времену од 18, 20 и 22 часа, а викендом у времену од 13, 15, 18 и 20 часова. Једна пловидба траје сат и 40 минута. Поплазак је испред тржног центра Ушће.

Укрцавање на брод је 30 минута пре поласка уколико желите храну која се уноси на брод, односно, 15 минута пре поласка колико не поручујете храну.

M. В.

СИНДИКАЛНЕ АКТИВНОСТИ

ДОБРОВОЉНО ДАВАЊЕ КРВИ

Нови начин организовања акција

За наредни период планира се наови начин организовања донирања крви добровољних давалаца у ЈП ЕМС. До сада су се акције спроводиле три пута годишње, било у Предузећу, било у Институту за трансфузију крви Србије у Београду, док су запослени у осталим организационим деловима крв донирали по месту рада, односно боравка.

Планом је предвиђено да се два пута годишње акције организују уз сарадњу са Службом за трансфузију крви Института за Трансфузију Сбије у Београду, а једна акција са Службом за трансфузију крви ВМА. Са Институтом акције би се организовале у априлу и децембру, а са ВМА у септембру.

Планирано је, да добровољни даваоци крви запослени у унутрашњости истог дана као и у Београду крв донирају у медицинским установама по местима боравка са обавезном напоменом да долазе из ЈП ЕМС. То је неопходно ка-

ко би се формирала јединствена база података на нивоу читавог Предузећа о добровољним даваоцима крви као и обезбеђивање неопходних "резерви," крви у медицинским установама за непредвиђене случајеве повређивања, евентуалне хируршке захвate за последних и чланова њихових ужих породица.

У том контексту према свим синдикалним поверилицима прослеђена је анкетна листа, коју требају да попуне досадашњи и потенцијални даваоци крви те исту

доставе **Александри Пејовски** из Синдиката ЕМС Дирекција, која је недавно координацију ове хуманитарне акције преузела од **Мирослава Вукаса**, а који се овим делокругом поред редовних послова бавио више од осам година. Нови координатор у скорије време планира организацију предавања на тему значаја добровољног донирања крви уз договор са званичним представницима здравствених установа. Важно је напоменути, да се акције овог хуманог карактера редовно у Предузећу организују од 1968. године, а у њима је учествовало више од стотину запослених добровољних донација крви, међу којима је било и оних који су више десетина пута донирали ову драгоцену животну течност. Међутим, последњих неколико година уочено је да број даваоца по разним основама у опадању, а незнатан је прилив нових даваоца. Договорено је да се настави са популатацијом акције овог типа на нивоу ЈП ЕМС.

М. Вукас

Будва – Хотел парк

ЛЕТОВАЊЕ У БУДВИ

Од јуна до септембра

У периоду од јуна до септембра, запослени у ЈП ЕМС могу преко ЕПСТУРС- а да летују у Будви. Туристичка агенција у понуди има полу-пансионе у Хотелу Парк по цени од 24 евра, затим полу-пансионе у вилама Парк по цени од 19 евра, док је најам у вилама Парка 12 евра.

Понуђене цене су дневне и по особи. Зависно од броја дана, а за

које се одлуче потенцијални туристи, 30 процената укупног износа плаћају одмах, а преостали део у шест месечних рата административном забраном.

За све потребне информације и резервације неопходно је обратити се **Златомиру Добрисављевићу** из Погона преноса Београд.

М.В.

ОДЛУКА ИО СЕМС

Прва рекреација у Грчкој

На седници Извршног одбора СЕМС, на предлог Ресора за социјалну заштиту, стандард, спорт, рекреацију и културу донета је Одлука о организацији прве рекреације у циљу превенције радне инвалидности. Рекреација се организује у Грчкој – ПЕФКОХОРИ у периоду од 3. до 11. јуна.

Целокупан аранжман обухвата смештај у хотелу са три звездице "Philoxenia" у једно и двокреветним собама. Услуга је на бази седам полупансиона, а превоз аутобусом високе туристичке класе.

Рекреативци плаћају партиципацију четири хиљаде и 500 динара на три месечне рате по хиљаду и 500 динара почев од коначне зараде за месец мај 2011. године.

М. В.

Плажа у Перфокохорију

ДРУГА ОВОГОДИШЊА РЕКРЕАЦИЈА

У августу на Перућцу

Језеро Перућац

У периоду од 20. до 27. августа за чланове Синдиката СЕМС организује се друга овогодишња рекреација у циљу пренвенције радне инвалидности. Одлуку је донео ИО СЕМС, а на предлог Ресора за социјалну заштиту, стандард, спорт, рекреацију и културу.

Рекреација се у наведеном периоду организује у хотелу Језеро на Перућцу. Заинтересовани попуњавају прописане обрасце пријаве које достављају председницима синдиката у својим организационим деловима најкасније до 2. августа.

Председници синдикалних делова коначне спискове достављају вођама пута најкасније до 5. августа. Рекреативци партиципирају три хиљаде динара на три месечне рате од хиљаду динара почевши од коначне исплате зараде за август.

М. В.

Алергије – болест

Пролеће је у пуном даху највило свој долазак. Док је за многе људе пролеће симбол љубави, буђења и лепог времена, за особе које пате од неког облика алергије оно представља почетак праве вишемесечне море

**Пише: др Александра Карапанџић,
лекар опште праксе у амбуланти ЕМС**

С кором свако од нас се бар једном у животу сртне са неким обликом алергијске реакције. Због постојања бројних и различитих предрасуда као и лоших интерпретација, алергијске болести се понекад схватају сувише олако. На жалост, у савременом свету оне представљају обзидљан проблем и здравствени ризик. Статистички је доказано да је до сада оболело око 30% популације, а истраживачи предвиђају да би до 2015. године половина становништва Европе могла да пати од неког облика алергије. Алергијске реакције се јављају све чешће и у све тежим облицима, како у популацији

деце иadolесцената, тако и код одраслих особа.

Како се околина последњих неколико деценија агресивно и неконтролисано мења, број могућих узрока алергијских реакција све је бројнији и различитији – од наследног фактора до начина живота, аерозагађења, промена у исхрани, али и у све већој и учесталијој употреби лекова и козметичких препарата.

Шта је алергија и како она настаје?

Алергија је неодговарајући, изменјен и неубичајен одговор нашег имуног система на различите факто-

ре средине при чему долази до оштећења ткива. Она се манифестије као реакција преосетљивости на езогене факторе који се називају алергени тј. антигени. То су супстанце које људски организам препознаје као стране и потенцијално штетне, те против њих ствара специфичне одбрамбене материје – антитела. Алергени су најчешће беланчевине, које ће само код мањег броја алергијама склоних особа изазвати реакцију и активацију одбрамбеног система. Да би се код таквих особа нека од алергијских болести и манифестиовала, потребан је одређен временски период развоја преосетљивости на неки алерген тзв. период сензибилизације, који се карактерише стварањем одбрамбених антитела у телу алергичне особе. Другим речима, важна је дуготрајна изложеност неком алергену.

На шта све можемо да будемо алергични?

Скоро свака супстанца из спољашње средине може да изазове алергијску реакцију. Најчешћи алергени су: гриње кућне прашине, полен, корови и траве, аерозагађење, дувански дим, различита храна (јаја, млеко, плодови мора, пшенично брашно, чоколада, кикирики, јагоде и сл.), адитиви пићу и хране, конзерванси, бућ, отрови инсеката, козметички препарати и лекови.

Најчешће алергијске болести су: Алергијске болести респираторног система (алергијска поленска кијавица, алергијска бронхијална астма), алергијски коњуктивитис, алергијске реакције на храну (алергијска гастроентеропатија) и лекове (пеницилин, аспирин, анестетици), кожне алерги-

Како полен изазива кижње и kašljanje

1. Polen ulazi u oči, nos, pluća, povećavajući osjetljivost našeg imunološkog sistema

2. Stvaraju se specifična antitela na polen.

3. Antitela se potom vezuju za mastocite (vrsta belih krvnih zrnaca) koji se nalaze u tkivu.

5. Izazvana je alergijska reakcija, propraćena vlaženjem nosa i očiju, golicanjem grla i nosa, kijanjem, запуšenim nosom i sinusima kao i simptomima astme.

4. Kada polen ponovo dospe u telo, on se vezuje za već nastala antitela, i prouzrokuje oslobodjanje histamina i drugih substanci iz mastocita.

Модерног доба

је (уртикарija, ангиоедем, атопски и контактни дерматитис, алергија на сунце) и алергија на убод инсеката (осе, пчеле, пауци, мрави).

Који су најчешћи алергијски симптоми?

Симптоми алергијских реакција могу да буду општи и локални у зависности од органског система путем кога је неки алерген из спољашње средине доспео у организам - удисањем преко респираторног система, исхраном преко дигестивног система или преко коже и слузокожа.

Симптоми су различити и зависе од врсте алергије. Њихова главна карактеристика, колико год банилни могу да буду, је да многима ремете или онемогућавају одвијање нормалног свакодневног живота и активности. Они који доминирају и по којима се и препознаје нека алергијска реакција су: свраб, оспа, пецање, надражајно кијање, запушеношт или цурање из носа, оток капака и црвенило коњуктива, сузенje и свраб очији, кашаљ или отежано дисање. Карактеристично је да код неких особа доминирају једни, а да су истовремено други симптоми мање изражени.

Симптоми прехладе, упале ува или синуса могу да маскирају симптоме алергије, па често не могу да се разликују. Важно је да се зна да су алергијски симптоми дуготрајни, да температура није повишенa, да се јављају у одређеном годишњем добу или после контакта са неким алергеном и да се смирују тек уз примену одговарајућих лекова.

Шта је анафилактички шок?

Анафилактички шок или анафилакса је најтежи облик неке алергијске реакције и представља акутни, неочекивани и по живот опасни синдром са многоbroјним системским манифестацијама, који може да доведе и до смртног исхода. Међу најчешће познате узроке анафилактичког шока убрајају се примена пеницилина и отрови инсеката.

Клинички знаци почињу убрзо по уносу алергена у организам, најчешће унутар једног сата. Најважнији алармантни симптоми су: свраб, црвенило и оспа по кожи, узнемираност и страх, слабост и дрхтавица, кашаљ и отежано дисање - „свирање“ у грудима, цурење из носа, отицање усана и језика уз отежано гутање, мука, повраћање, пролив, грчевити болови и надутост у трбуху. Развој кардиоваскуларног колапса праћен је падом притиска, лупањем и прескакањем срца.

Превеција алергија:

Суштина превенције алергијских реакција је благовремено уклањање штетних агенаса (перје, прашина, цвеће, животињске длаке...) из непосредне околине преосетљиве особе или неизлагање исте супстанцама које доводе до алергије (дувански дим, полен, траве...).

Алергију на полен, посебно на полен парложне траве (Амброзија) веома је тешко избећи. Због тога је мој савет особама са овом врстом алергије да у доба цветања избегавају дуже шетње или да то раде у раним ју-

тарњим сатима, после кише или када не дува ветар, јер је концентрација полена у ваздуху тада најмања. Пожељно је информисати се преко средстава јавног информисања (биометеоролошка прогноза) о концентрацији и врсти полена у ваздуху, те томе прилагодити боравак наполују, као и своју редовну медикаментозну терапију ако се користи.

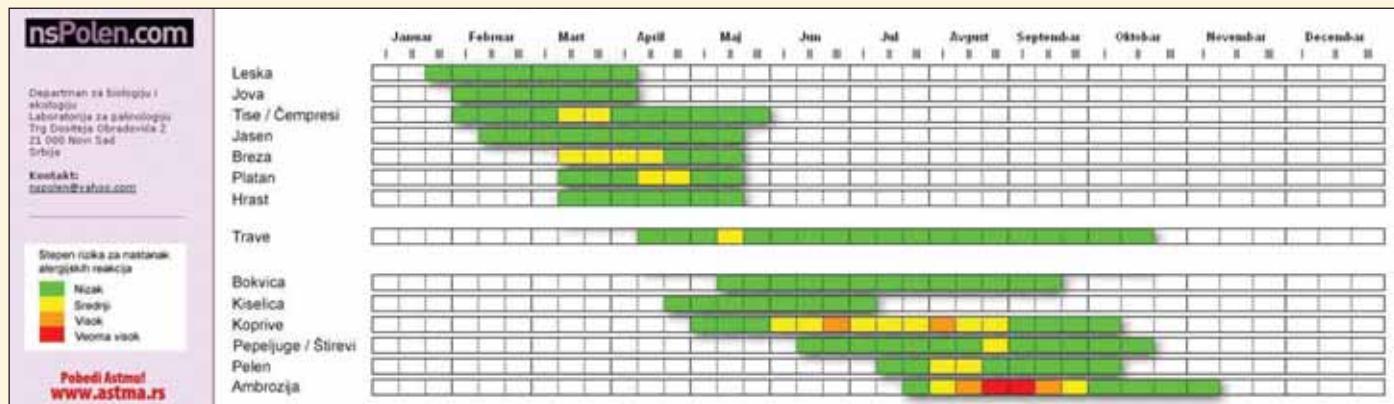
Редовно треба проветравати стан и радне просторије (када нема ветра), чистити клима уређаје, брисати прашину и евентуално уградити специјалне филтере који не пропуштају алергене честице. Локална заједница би требало активно да уклања коров на својој територији.

Дијагноза и лечење:

Дијагнозу алергије поставља лекар на основу анамнестичких података које даје пациент о својим тегобама, физикалног прегледа, као и на основу тестова на кожи или из крви који се раде у скоро свакој болници.

Данас постоји велики број антиалергијских лекова који су прилагођени лечењу већ наведених симптома: кортикостероидне креме за кожне и очне симптоме, назални спрејеви, али и системски лекови – антихистаминици новије генерације (лоратадин), као и лекови за ширење дисајних путева у виду спрејева за инхалацију (бронходилататори) – „пумпице“. Антихистаминици се узимају preventивно пре очекивање појаве полена у ваздуху. Најновији вид терапије је имунотерапија са растућим дозама алергена који се дају у виду поткојних ињекција, али се она користи као последње решење код пацијената који не реагују на стандардну сезонску терапију.

Уколико особа посумња на појаву алергије, мој савет је да се не лечи на своју руку, већ да се што пре јави свом изабраном лекару по савет и адекватну терапију.

www.ems.rs

сигурност. поузданост. ефикасност.